

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 79 · 18. mai
Sesjonen 2021–2022

Møte onsdag den 18. mai 2022 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 79):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representantene Jan Tore Sanner, Sverre Myrli, Bengt Rune Strifeldt, Helge André Njåstad, Liv Kari Eskeland og Hadia Tajik, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Olaug Vervik Bollestad i dagene 18. og 19. mai.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Hadle Rasmus Bjuland, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Hadle Rasmus Bjuland er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag, og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Roy Steffensen. – Andre forslag foreligger ikke, og Roy Steffensen anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Hadle Rasmus Bjuland vil framsette et representantforslag.

Hadle Rasmus Bjuland (KrF) [10:01:12]: På vegne av meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om å etablere medisinstudiet i Stavanger.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:26]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Jon-Ivar Nygård, Marte Mjøs Persen og Sigbjørn Gjelsvik vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Trond Helleland.

Trond Helleland (H) [10:01:58]: Jeg har et spørsmål til samferdselsministeren.

I den siste tiden har vi opplevd stor usikkerhet, først på grunn av avslutning av pandemien og så krig i Ukraina, noe som har gitt økte kostnader på mange områder i samfunnet. Uavhengig av det har regjeringspartiene spredd stor usikkerhet om samferdselssatsingen framover. I Senterpartiet har representanten Erling Sande innført en slags krympestrategi, der det er om å gjøre å nedskalere og vanne ut de satsingene som det er lagt opp til i NTP. Vi vet at SV har blitt enige med regjeringspartiene om en full gjennomgang av alle store veiprosjekter, og hvis det hadde vært opp til SV, hadde jo alle blitt skrinlagt. Vi ser også at representanter for Arbeiderpartiet begynner å snakke om nedskalering av store prosjekter.

Det er mange som er usikre på retningen framover. Det eneste som er sikkert, er at Senterpartiet og Arbeiderpartiet er langt unna det som lå til grunn da vi behandlet NTP i fjor, der de to partiene ville ha minst like stor satsing som de daværende regjeringspartiene. Ingenting de har stått for, gjelder lenger i samferdselspolitikken. Den 9. august understreket Jonas Gahr Støre at det ikke skulle være noe kutt i byprosjektene, at en skulle satse videre der, og at en skulle øke andelen til 70 pst. for å dekke store kollektivprosjekter fra statens side. Nå har forhandlingene om nye byvekstavtaler, bl.a. med Tromsø, stoppet opp, og i den nye samleproposisjonen fra departementet er de mindre byområdene Bodø, Ålesund, Haugesund, Arendal, Grimstad og Vestfoldbyene satt helt på vent.

Hva er regjeringens samferdselspolitikk framover? Finnes det en linje?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:04:01]: Jeg er glad for å kunne meddele at det finnes en linje, men som representanten selv er inne på, har det skjedd relativt mye siden Nasjonal transportplan ble vedtatt – eller behandlet, får vi kanskje si – i juni 2021. Vi har vært gjennom resten av pandemien, får vi håpe og tro, vi har sett effekter av det, vi er i en situasjon hvor vi har høy temperatur i norsk økonomi, og det er selvfølgelig slik at vi i den situasjonen vi nå er i, også skal finansiere en del andre viktige tiltak, som jeg tror det er bred enighet om i denne salen. Det handler bl.a. om å styrke Forsvaret, det handler om sivil beredskap, og det handler også om å håndtere flyktnings situasjonen. I det perspektivet må andre sektorer være med og se på hva slags budsjetter man skal ha framover, og være med og se på om vi har riktig prioritering totalt sett. Men jeg understreker at uansett hvordan dette går, kommer vi til å bruke bety-

delige beløp og investeringer på samferdsel i årene som kommer.

Det representanten Helleland forsøker å tegne et litt karikert bilde av, er at vi nå går gjennom porteføljen vår. Vi har fått et svar tilbake fra Statens vegvesen på hva som bør være porteføljen på vei. Vi har også sagt at vi skal gå gjennom noen av de prosjektene som Stortinget stilte seg bak under NTP-behandlingen, og så vil regjeringen komme tilbake på egnet vis og vise hva som er realistisk satsing framover når vi kommer nærmere høsten.

Trond Helleland (H) [10:05:27]: Jeg må si at jeg føler litt med samferdselsministeren, for det virker som at han har fått den store salderingsposten på budsjettene til regjeringen, i hvert fall at det legges opp til det framover. Vi fikk mye tyn da vi var i regjering, for at vi ikke ga enda større statlig andel til kollektivprosjektene i byene – man ville opp til 70 pst., Arbeiderpartiet har det som et hovedmål. Nå har samferdselsministeren tilbydd byene å fjerne bompengereduksjonsandelen som lå inne i bompengavtalen vi inngikk. Det vil si at han vil gi byene mulighet til å øke bompengene – allikevel ikke gå opp til 70 pst., men holde seg på de 66 pst. vi hadde. Skjønner samferdselsministeren at det er uro i de store norske byene, og at det er uro i de mindre norske byene, som nå har fått beskjed om at det ikke blir noen byvekstavtale? Hva er egentlig policyen når det gjelder kollektivtrafikk? Nå kuttes det avganger og prisene blir høyere.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:06:31]: I motsetning til den foregående regjeringen er vi nå i gang med byvekstforhandlinger med Tromsø, vi har laget et mandat, vi har fått det ut, og vi har varslet Tromsø om at vi er i gang med det. Det har selvfølgelig vært noe diskusjon om det økonomiske perspektivet rundt det, men som denne salen sikkert vil være enig i, er det ikke slik at man presenterer økonomiske bilder i forkant av forhandlingene, man skal forhandle om et resultat for å oppnå noen samfunns mål som i alt hovedtrekk handler om å nå nullvekstmålet. Så vil selvfølgelig staten til slutt komme tilbake med hva som kan være de økonomiske rammene for en slik byvekstavtale. Slik sett går vi foran på dette området.

Når det gjelder 70-prosenten, er det riktig som representanten Helleland sier, at vi nå har varslet at vi myker opp den ordningen som den foregående regjeringen, altså Høyre-regjeringen, hadde, hvor man var bundet til å bruke 8 pst. av de 16 pst. som ble økt med i det bompengeforliket, til å redusere bompenger. Disse pengene står de store byene nå friere til å bruke på kollektiv, de kan bruke det på kollektivprosjekter hvis de ønsker det.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Trond Helleland.

Trond Helleland (H) [10:07:35]: Jeg konstaterer at det statsråden har å tilby til innbyggerne i de store byene, er økte bompenger og reduserte bevilgninger. Det er jo et litt dårlig utgangspunkt når løftene i valgkampen var betydelig høyere.

Over til inndekningen og hvordan statsråden og regjeringen skaffer handlingsrom for å satse på samferdsel: Det eneste som er gjort så langt, er å redusere handlingsrommet. Denne regjeringen har altså reversert jernbanereformen, der vi bare på Trafikkpakke 4 hadde vist gjennom departementets egne beregninger at en kunne spare inn 12 mrd. kr. Det er allerede gjort store innsparinger ved konkurranseutsettingen som ble gjennomført. Det regjeringen så langt har gjort på samferdsel, er å redusere sitt eget handlingsrom for å tekkes en ideologisk kamp som Jernbaneforbundet og andre i LO har drevet.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:08:38]: Vi har en annen jernbanepolitikk enn den foregående regjeringen, og jeg tror vi må be om respekt for at det går an å innrette norsk jernbanepolitikk med ulike utgangspunkt. Vi ønsker best mulig tilbud til kundene på alle jernbanestrekningene i Norge, og vi ønsker selvfølgelig også å ta godt vare på de ansatte som jobber i sektoren. Vi mener at begge de tingene er mulig å forene, og vi er fullt ut opptatt av at vi også skal få til økonomisk innsparing og gevinst gjennom direktetildeling.

Så er det det å si om de avtalene som har vært inngått, at representanten Helleland vil være klar over at vi nå er inne i en diskusjon med disse selskapene, fordi rammene som var skissert av den foregående regjeringen, nå etter pandemien selvfølgelig ikke er tilstrekkelige. Disse innsparingene som man snakker høyt om, er høyst teoretiske og til dels hypotetiske.

Presidenten: Trond Helleland – til oppfølgings-spørsmål.

Trond Helleland (H) [10:09:28]: Jeg skjønner at det er behov for å regne på nytt for å godtgjøre at en ikke vil ta ut den gevinsten som var ved jernbanereformen, ved å gjøre det på den måten.

Men til slutt: Når det gjelder veisatsingen, har det vært veldig sprikende signaler. Statsråden har stått fast på at NTP ligger til grunn, mens representanter fra Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV har vært opptatt av at nå må vi ikke bygge så fine veier, nå må vi sørge for at det blir rassikring og fylkesveier, og vi må kutte ut firefeltsveiene. Vegvesenet la fram en liste nå med gjennomføring av 25 prosjekter, der de tre første vel er gryteklare.

Når vil statsråden presentere dette for Stortinget, og hvilke prosjekter vil prioriteres der? Er det sann at firefeltsveiene nå er noe som ikke skal satses på, eller er det sann at en har tenkt å følge opp NTP-en?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:10:25]: Denne regjeringen ønsker å få mest mulig ut av hver krone når vi skal bygge vei og infrastruktur i Norge, og vi ønsker å sikre at vi gjør det på en klima- og miljømessig riktig måte. Derfor har Stortinget også vedtatt – og vi følger opp – hvordan vi skal bruke veinormalene framover for å sikre at vi gjør dette på en god måte. Da er representanten kjent med at det å gjenbruke mer vei er ett perspektiv, det å se på innslagspunktet for firefeltsveier er et annet perspektiv. Norge har blant de laveste innslagspunktene som vi er kjent med når det gjelder å bygge firefeltsvei, og da mener jeg det er interessant å undersøke hvorfor det er slik. Vi ønsker selvfølgelig å få de pengene vi skal bruke til vei, til å strekke lengst mulig.

Konkrete prosjekter og hvordan de vil påvirkes, kan jeg ikke nå si noe om her, fordi vi ikke har fått svar på det oppdraget som vi har gitt til Statens vegvesen.

Presidenten: Mona Fagerås – til oppfølgingsspørsmål.

Mona Fagerås (SV) [10:11:25]: I motsetning til representanten Helleland er jeg glad for de signalene som vi har fått fra flere av representantene fra regjeringsspartiene, om at det skal nedskaleres på veibygging. I VG 14. mai i år sier også samferdselsministeren at det går mot mindre penger til veibygging. Derfor var overraskelsen stor da vi åpnet revidert nasjonalbudsjett på tirsdag, og så at det var kuttet mer til kollektivtransport enn til vei.

(Uro på galleriet. En person snakker høylytt.)

Presidenten: (Presidenten klubber.) Det må være ro i salen!

(Uroen på galleriet fortsetter.)

Presidenten: (Presidenten klubber igjen.) Ro i salen!

(Fortsatt uro på galleriet. To personer snakker høylytt.)

Presidenten: Vi avbryter møtet i salen.

Stortinget avbrøt forhandlingene kl. 10.13.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 11.19.

Presidenten: Da er vi klare til å gjenoppta Stortingets møte. Presidenten har behov for å si noen ord.

Stortinget er demokratiets hjerte. Vi skal være stolte av at vi bor i et land hvor det hver eneste dag er demonstrasjoner ute på Eidsvollsplass, der vi hører lyden av appellanter i stortingssalen mens vi diskuterer, at vi bor i et land med et åpent hus der innbyggerne kan komme og møte de folkevalgte og dele det de har på hjertet, at man har muligheten til å sitte i publikumsgalleriet og høre på debattene, og at pressen er en del av det daglige livet på Stortinget. Det er en viktig del av ytringsfriheten og demokratiet vårt. Det er ikke verdig å lime seg fast i Stortinget og avbryte et stortingsmøte på den måten det ble gjort i dag.

Da fortsetter vi den muntlige spørretimen.

Mona Fagerås (SV) [11:20:01]: Ja, sann kan det gå når man skal snakke om miljøfiendtlige motorveiprosjekter.

I VG 14. mai i år sier ministeren at det går mot mindre penger til veibygging. Derfor var overraskelsen stor da vi åpnet revidert nasjonalbudsjett på tirsdag, og så at det var kuttet mer til kollektivtransport enn til vei. Faktisk er ikke et eneste veiprojekt varslet skrotet eller nedskalert i revidert budsjett. Hvorfor vil ministeren kutte i kollektivsatsinger som er helt nødvendige for at vi skal nå klimamålene våre, mens han ikke vil skrinlegge noen av de overdimensjonerte motorveiplanene?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:20:50]: I det reviderte nasjonalbudsjettet ligger det også forslag om å bruke mer penger på tog. Jeg synes også det bør sies i den anledning.

Det ligger ikke noe kutt til kollektivtransport i budsjettet. Det er tross alt sann at vi i inneværende år har brukt 1,7 mrd. kr på støtte til kollektivtransporten. Det har SV vært med på i Stortinget. Vi ser nå en positiv trend når det gjelder antall reisende, og det er veldig bra. For eksempel er man nå i Ruter-området oppe i 85–90 pst. av nivået før pandemien, og i andre byområder ser jeg at det sågar er enda høyere tall, så utviklingen går i riktig retning.

Det er flere ting vi må gjøre nå etter pandemien for å få kollektivtransporten opp å gå igjen, og jeg har allerede referert til flere ting i debatten i dag. Vi ser bl.a. på elbilfordeler, og vi må gjøre det gunstigere å bruke kollektivt i byområdene våre.

Presidenten: Mona Fagerås – til oppfølgingsspørsmål.

Mona Fagerås (SV) [11:21:49]: Nye motorveier skaper mer privatbilisme, økte klimagassutslipp, de er arealkrevende og dyre. Nedskalering av unødvendige

motorveiprosjekter og utbedring av eksisterende vei, samt prioritering av kollektivtransport, bør bli den nye veien i sektoren, men heller enn å kutte i dyre veiprosjekter velger ministeren å kutte i vedlikehold av fylkesveiene våre. Heller enn å kutte i motorveiprosjekter gjennom naturreservater velger ministeren å la kyststruten gå med betydelig redusert kapasitet, stikk i strid med Hurdalsplattformen. Hvorfor er disse motorveiene, som regjeringen bare har arvet fra Fremskrittspartiet, viktigere for ministeren enn å ta vare på de veiene vi har, og satse på kollektivtransport og kysten vår?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:22:43]: Vi har et oppdrag fra Stortinget som regjeringen er fullt i gang med, som handler om å vurdere hvordan veinormaler i Norge bør være for framtiden, hva slags innslagspunkt vi bør ha for firefeltsveier, hvordan vi kan gjenbruke eksisterende vei, hvordan vi i det hele tatt kan få mer ut av pengene og spare natur. Det er regjeringen fullt ut i gang med, men jeg må bare be om respekt for at vi må få gjøre den konkrete vurderingen, og den faglige vurderingen, før vi kommer tilbake med konklusjoner. Det høres ut for meg nå som om SV har gått rett fra bestilling til konklusjoner. Det synes ikke jeg er riktig å gjøre her.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [11:23:35]: I fjor vedtok Stortinget at regjeringa skal setje eit mål om at andelen reisande med kollektiv og jernbane skal opp på same nivå som før pandemien og deretter vekse vidare som eit bidrag for å nå klimamåla. I revidert nasjonalbudsjett seier regjeringa det stikk motsette. Der seier ein at pandemien kan føre til endringar i reisemønsteret også på lang sikt, og at det er nødvendig at fylkeskommunane tilpassar kollektivtilbodet til ein ny normal – altså eit dårlegare tilbod.

Då blir mitt spørsmål til samferdselsministeren: Kvifor er det slik at den positive trenden vi har hatt i ti år, og som Stortinget har vore krystallklar på at vi skal ha, med kraftig auke i kollektivtrafikken og fleire passasjerar, no plutsleg skal stoppe opp, og at det skal ikkje vere nokon auke? Ein antydgar tvert imot ein nedgang og vil dermed ikkje finansiere for å oppretthalde det same rutetilbodet. Eg meiner at dette er å sjå klart vekk frå der Stortinget har vore før. Signala som er i revidert nasjonalbudsjett, er urovekkjande, men eg håpar samferdselsministeren har eit godt svar på det.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:24:39]: Jeg deler bekymringen for kollektivtransporten, og derfor har vi fått nedsatt en arbeidsgruppe som har gitt oss klare råd og anbefalinger. Det er i hovedsak tre elementer som

man må jobbe med. Det ene er å se på den elbilveksten som har vært under pandemien, særlig nå på tampen, se på hvordan vi kan skru på det, slik at vi får en bedre balanse mellom kollektiv og biler i de store byområdene våre. Elbilene er, som representanten vet, også omfattet av nullvekstmålene, så vi er nødt til å få folk tilbake på kollektivtransporten. Så må kollektivaktørene se på prismekanismene sine. De må se på hvordan de skal fange opp det faktum – det er det som er den nye normalen – at vi har fått et nytt reisemønster, som jeg tror begge vi to er enige om at er klokt, nemlig at de som velger å bruke hjemmekontor, ikke reiser. Den kollektivreisen skal vi ikke ha tilbake igjen. Det er det vi snakker om når vi snakker om en ny normal. Det må selvfølgelig kollektivaktørene tilpasse seg.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [11:25:33]: Realiteten i den nye normalen er at f.eks. Ruter seier at med regjeringa sitt budsjettopplegg må dei redusere rutetilbodet sitt med opp mot 14 pst. neste år, altså vert tilbodet dårlegare. Då vil denne nye normalen verte ein sjølvoppfyllande profeti, for viss kollektivtilbodet vert dårlegare enn det var før pandemien, vil færre velje å reise kollektivt. Her trengst å setje inn pengar så ein klarer å halde oppe eit godt tilbod til vi er tilbake på eit nivå der folk vel å reise kollektivt. Ruter seier at for å oppretthalde eit like godt tilbod som i dag treng dei 355 mill. kr. Til samanlikning kostar den meiningslause oppløysinga av Viken fylkeskommune 440 mill. kr – det vil regjeringa bruke pengar på. Då vert spørsmålet: Kvifor er det sånn at regjeringa synest det er viktigare å oppløyse Viken enn å gje Viken sine innbyggjarar eit godt kollektivtilbod?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:26:28]: Jeg mener det er viktig at Vikens innbyggere får et godt kollektivtilbud, og jeg mener det er viktig at alle får et godt kollektivtilbud. Jeg gjentar det jeg sa i mitt foregående innlegg: Her er det flere aktører som må jobbe sammen, og så må vi – jeg holdt på å si for notabilitetens skyld – understreke at det er fylkeskommunene som har ansvaret for kollektivtjenestene og kollektivtilbudet. Det er ikke vi i storting og regjering som har det, men vi har hjulpet til i den fasen hvor pandemien satte spor innenfor kollektivtransporten. Nå gir vi fylkeskommunene og kommunene virkemidler gjennom å myke opp den forrige regjeringens ordning for tilskudd til bompenger og store kollektivprosjekter, slik at man nå kan bruke de midlene også på å styrke kollektivtransporten. Så vi hjelper også til med konkrete grep som kan gi de store byene våre handlingsrom til å få kollektivtransporten opp på et høyt nivå igjen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:27:35]: Spørsmålet går til samferdselsministeren – ikkje overraskande.

Europa er i krig. Vi har eit klimahysteri i Europa og utfordringar innan energi, som gjer at olje- og gassprisane går til himmels. Dette har ført til at drivstoffprisane har auka med 40–50 pst., noko som gjer at transportnæringa og Maskinentreprenørenes Forbund får enorme kostnader, og at kostnadsveksten er formidabel. I tillegg har ein store utfordringar med å få likviditeten på plass, og ein har varsla, bl.a. i Maskinentreprenørenes Forbund, at det ligg an til massive permitteringar, og at det kan verte oppseiingar, med bakgrunn i den galopperande prisspiralen når det gjeld spesielt drivstoff, men også bygg og anleggsvarer generelt i bransjen.

Spørsmålet til samferdselsministeren er: Kan han forklare korleis regjeringa har tenkt å møte desse utfordringane innan transportnæringa og Maskinentreprenørenes Forbund? Når ein i landbruksoppgjøret har argumentert med at ein kjem i møte utfordringar i veksten i kostnader innan landbruksnæringa, er signalet regjeringa gjev no, at ein skal kutte på bygging av store vegprosjekt – ein kuttar ned på vedlikehaldsmidlar og ikkje minst midlar til asfalt – så ein gjer altså det stikk motsette og lagar det verre for transportnæringa og for maskin- og entreprenørnæringa.

Forklar kva som er greia, og korleis ein har tenkt å løyse utfordringane i transportnæringa og for maskin- og entreprenørnæringane i heile Noreg.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:29:31]: Entreprenørnæringene er svært viktige innenfor samferdselsområdet. Samferdselssektoren har svært mange prosjekter i gang og er en del av det samlede totale bildet om at det er høy fart i norsk økonomi, at det er press, og at det er etterspørselspress. Det er selvfølgelig også en faktor nå at vi har fått høyere priser på innsatsfaktorer, og det vil selvfølgelig bransjen preges av. Innenfor Statens vegvesens område – som er det jeg primært kan svare for – har man vært løsningsorientert med selskaper som driver med drift og vedlikehold for oss, sånn at man finner gode løsninger, og sånn at man ikke kommer opp i uheldige situasjoner som gjør at vi ikke har den nødvendige beredskapen som vi er nødt til å ha på veiene våre. Så vil det være fylkeskommunen som må håndtere dette på sine veier.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:30:19]: Det var egentlig ikkje eit svar på spørsmålet. Når Maskinentreprenørenes Forbund varslar permitteringar og oppseiingar

med bakgrunn i dei skyhøge drivstoffprisane og den skyhøge kostnadsveksten generelt, gjer regjeringa det stikk motsette: Dei signaliserer å stoppe prosjekt, og det vert også kutta i vedlikehald og til asfalt. Det vil medføre færre oppdrag for den bransjen, noko som igjen vil forverre den situasjonen. Så eg stiller spørsmålet igjen: Kva har regjeringa tenkt å gjere for å imøtekomme Maskinentreprenørenes Forbund og det varskuet dei har ropt? Det same gjeld transportbransjen og bygg- og anleggsbransjen generelt, som varslar permitteringar og oppseiingar fordi dei har store utfordringar med drivstoffprisar og prisane i bygg og anlegg, og at regjeringa no signaliserer stopp og utsetjing for vidare satsing innan området.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:31:17]: For det første har vi ikke konkret stanset noen prosjekter per nå, men vi har varslet at det kan komme til å skje, og vi gjør en gjennomgang av det. Det er da satt inn i den store sammenhengen med at det er press i norsk økonomi, og at vi må prioritere andre områder som f.eks. forsvar, samfunnssikkerhet og beredskap, og vi skal også finansiere flyktninger. Så dette er en helhet, selvfølgelig.

Vi følger situasjonen på dette området tett. Jeg hadde møte med Maskinentreprenørenes Forbund senest her rett før helgen. Vi har tett dialog med den gruppen og skal selvfølgelig sørge for at vi ikke kommer i en situasjon hvor norsk anleggsbransje går ned for full telling. Det er ingen av oss tjent med.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Morten Stordalen.

Morten Stordalen (FrP) [11:32:08]: Det er ikke noen tvil om at drivstoffpriser nå preger anleggsbransjen og transportbransjen stort. Vi har gjentatte ganger hørt regjeringsmedlemmer – også samferdselsministeren – bli utfordret på hva de gjør. Svarene fra regjeringen så langt har vært at de følger situasjonen nøye, de følger situasjonen ekstra nøye, og samferdselsministeren har også sagt at de følger situasjonen tett. Spørsmålet er: Hvor lenge skal man følge den situasjonen, og hva er grunnen til at man sitter og venter på at bedrifter skal gå konkurs? Det er realiteten. Drivstoffprisen på diesel har gått opp med over 50 pst. siden mars i fjor – over 40 pst. siden jul. Man kunne gjort det enkelt og kuttet i veibruksavgift og CO₂-avgift, men ingenting skjer. Hvor lenge har samferdselsministeren tenkt å følge situasjonen nøye, ekstra nøye eller tett?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:32:58]: Jeg vil si at selv om vi er i en ekstraordinær situasjon, vil jo alle næringsaktører gjennom sitt virke oppleve at priser på innsatsfaktorer og drivstoff fluktuerer og svinger gjen-

nom tiden, og så vil det som regel være slik at aktører tar igjen kostnadsvekst i pris ut i markedet. Det er den vanlige måten å håndtere f.eks. økte drivstoffkostnader på. Så når anleggsentreprenører skal gjennomføre prosjekter, enten det er for privat sektor eller offentlig sektor, vil det til syvende og sist gjenspeile seg i de prisene som fastsettes.

Presidenten: Morten Stordalen – til oppfølgings-spørsmål.

Morten Stordalen (FrP) [11:33:35]: Samferdselsministeren sier at det kan man ta igjen på andre områder. Når det gjelder transportbransjen og anleggsbransjen, har de stort sett, ganske mange av dem, avtaler med det offentlige. Det offentlige er de som sitter på bakbeina og ikke vil gjøre noe. Staten er en stor innkjøper. Så vidt jeg vet, har man ikke reforhandlet kontrakter. Kommuner og fylkeskommuner, stort sett rød-grønt styrt, nekter å reforhandle avtaler. Det betyr at det er ingen steder å sende den regningen. Hva vil samferdselsministeren si til sine som skal gjøre jobben for seg og storsamfunnet heretter?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:34:10]: Det er ikke min oppfatning at Statens vegvesen har den tilnærmingen til det. Jeg oppfatter at de er konstruktive og har dialog med alle sine leverandører og etter beste evne forsøker å finne gode løsninger, slik at vi ikke kommer i uheldige situasjoner. Vi må ha drift og vedlikehold, vi må ha aktører som kan fylle den rollen, og vi er ikke tjent med at det ender med konkurser og manglende tilbud til storsamfunnet.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Grete Wold (SV) [11:34:55]: Jeg ønsker å stille et spørsmål til arbeids- og inkluderingsministeren om flyktningssituasjonen vår. Det er ingen tvil om at krigen i Ukraina og mottak av tusenvis av flyktninger, kvinner og barn har gitt oss en krevende oppgave. Kommunene sier de er utålmodige, og enkelte begynner også å bli lettere frustrert. Det ble skapt et inntrykk av stor hastegrad da dette skjedde, og man jobbet derfor også intenst med å få opp et mottaksapparat og gjøre alt klart til det som kunne bli busser med flyktninger.

Så har tiden gått, som statsråden er godt kjent med, og man venter. Maten som ble kjøpt inn, er nå kastet. Kommunene peker på IMDi, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, og IMDi peker på kommunene. Årsakene er helt sikkert mange, sammensatte og kompliserte, men resultatet er dog det samme: Det går for sent.

Mitt spørsmål er: Hvilke vurderinger gjør statsråden seg av den situasjonen vi nå står i, og hvilke grep tar man nå for å bedre den situasjonen vi er oppe i?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:36:00]: Det er en krevende situasjon for alle flyktningene som er på flukt fra Ukraina, og for alle dem som har kommet til Norge. Heldigvis har vi mulighet til å gi dem en trygg havn i Norge. En av de viktigste måtene vi kan gjøre det på, er ved å gi dem bosetting i en norsk kommune, ved at de får ta del i et nabolag, ved at barna får nye skolekamerater, og ved at de voksne kan bistå i arbeidslivet ved å arbeide.

I starten av flyktningstrømmen hadde vi noen utfordringer knyttet til registrering og det å få kartlagt – dog noe forenklet – fra UDIs side. Det er nå blitt løst. Dermed søker IMDi nå fortløpende ut alle de flyktningene som er ferdig kartlagt, og det antallet tar seg opp hver eneste dag. Det betyr også at antallet som bosettes i en kommune, øker hver eneste dag.

Tall fra 16. mai viser at det nå er bosatt 2 500 flyktninger i norske kommuner, og at det er 7 800 som er søkt ut til en kommune og er på vei. Det er et relativt høyt antall. Den utålmodigheten mange kjenner på, deler også jeg, men jeg deler den først og fremst fordi jeg vet at det viktigste vi kan gjøre for de flyktningene som trenger en trygg havn i Norge, er å sørge for at de kommer i gang med hverdagslivet sitt. Det er derfor vi har en sterk utålmodighet. Jeg har en veldig tett dialog med Kommune-Norge.

IMDi har anmodet om å bosette 33 000 flyktninger i løpet av dette året. Så mange flyktninger har ikke kommet til Norge. Dermed vil noen av de plassene på sett og vis bli forbeholdt flyktninger som ankommer senere.

Grete Wold (SV) [11:38:06]: Det er et godt svar. Vi skjønner at ting tar tid, og at det sann sett er mange brikker som skal på plass. Det er gledelig at det stadig kommer på plass flere og flere faktorer som gjør at det kan gå litt raskere, men det er også behov for å adressere litt hvor disse forsinkelsene fortsatt ligger. På pressekonferansen som var om dette temaet 13. mai, viste statsråden flere ganger til at nå må kommunene svare opp IMDis anmodninger, og man viste også til en graf som viste litt av de utfordringene man opplever. Kommuner og nettverk for kommunale flyktningstjenester reagerer på dette og mener at det gir et litt uriktig bilde av hvor forsinkelsene ligger, at det sann sett er kommunene det står på.

Hva kan statsråden gi av tilbakemeldinger til disse kommunene, og har man innhentet informasjon også fra kommunene, ikke kun fra IMDis statistikker?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:38:54]: Ja, jeg har jevnlig møter med kommunene – senest på fredag hadde jeg mitt forrige møte med kommunene – og også tett og løpende kontakt med KS i denne situasjonen. Det er nettopp fordi all bosetting av flyktninger i Norge

er basert på frivillighet fra kommunenes side. Dermed er den kontakten ekstremt viktig.

Når man spør om flaskehalser, er det sann sett ikke noen flaskehalser nå, for når IMDi søker ut dem som er ferdig registrert og kartlagt, har kommunene litt tid til å svare. Det mener jeg også er naturlig, for da kan de gi det beste tilbudet, sann at flyktninger får rett bolig på det riktige stedet, knyttet til aldersbestemmelser for barn som skal i barnehage eller skole, og at dette kan bli et varig bosted den tiden de er her. Så det er ikke noen flaskehalser akkurat nå.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Grete Wold.

Grete Wold (SV) [11:39:57]: Det er, som sagt, en krevende situasjon, og det er godt at man også tar i bruk flere verktøy.

SV påpekte ganske tidlig i prosessen at vi ønsker å se på en økt grad av selvbosetting. Det er kommuner som melder at de nå har ubehandlede søknader liggende inne hos IMDi når det gjelder nettopp selvbosetting, og at de derfor også reserverer seg mot å si ja til utsøkingene fra IMDi – fordi disse flyktningene allerede bor i kommunen, og de legger allerede beslag på en del av den boligkapasiteten som kommunen har. Dette framkommer ikke av IMDis statistikker.

Vil statsråden vurdere å ta et initiativ for å sikre at den statistikken fanger opp de nyansene – også i mediebildet og i det å få opp tempoet i selvbosettingen?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:40:40]: Det er ganske mange som tar i bruk akkurat virkemiddelet selvbosetting. Det fungerer på den måten at det er kontakt mellom den enkelte kommune og IMDi for å avklare selvbosetting. Av de tallene jeg nevnte, er det en relativt høy andel av dem som er selvbosatte, og det er forventet at dette også kommer til å øke. Men uavhengig av om bosettingen skjer ved at IMDi anmoder noen fra et mottak om å flytte ut i en kommune, eller om kommunen ber om hjelp fra IMDi til å få bosatt, er det likevel slik at det er en del praktiske ting som skal på plass. Det er vårt felles mål, og både kommunene, IMDi, jeg som statsråd og ikke minst UDI og Justisdepartementet jobber tett for å få dette til på best mulig måte.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Emma Watne (R) [11:41:59]: Mitt spørsmål går til arbeids- og inkluderingsminister Marte Mjøs Persen.

Pensjonsreformen har gjort at vi alle må forholde oss til kompliserte begreper, som «levealdersjustering». Kort fortalt betyr det at pensjonene kuttet år for år. Som eldre arbeidstakere blir man dermed stilt overfor et vanskelig valg: å stå lenger i jobb eller å få en pensjonist-

tilværelse der man må telle hver krone. For eksempel må jeg som er født i 1987, jobbe til jeg er 74 år og 4 måneder for å kompensere for kuttene i pensjonsreformen. For politikere og andre med fysisk behagelige jobber er det kanskje et reelt valg, men for renholdere, kokker og butikkmedarbeidere er dette det som amerikanske gangstere ville ha kalt «an offer you can't refuse». Det er komplett urealistisk at arbeidsfolk med tunge yrker skal jobbe til de godt over 70 år. Med mindre man vil ofre helsen, er det eneste alternativet å bli en fattig pensjonist.

Det urettferdige med levealdersjusteringen er at en ikke tar hensyn til dødens klasseskille. Det er nemlig ikke tilfeldig hvor lenge folk lever. Folk med behagelige kontorjobber lever lenger enn dem som vasker kontor-golv. Høyt utdannede lever lenger enn dem med færre år på skolebenken. De rike lever lenger enn dem som har lite. Statistikken viser at mannlige kokker i snitt lever sju år kortere enn leger. På LO-kongressen vil man om kort tid ta debatten om levealdersjusteringen er riktig.

Mitt spørsmål til statsråden er om hun vil ta initiativ til å gjøre noe med det sosiale utslaget av levealdersjusteringen når Stortinget skal behandle evalueringen av pensjonsreformen til høsten.

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:44:04]: Det er slik at Stortinget har vedtatt en pensjonsreform, og det er med utgangspunkt i pensjonsreformen at regjeringen fører sin pensjonspolitikk. Så er det satt ned et utvalg som skal levere sin innstilling innen 15. juni. Utvalget skal bl.a. se på sosial bærekraft i pensjonsreformen. Når utvalget leverer sin innstilling, vil den forhåpentligvis følges opp med en del forslag som det vil være naturlig å følge opp – justeringer i pensjonsreformen som følge av at det kommer anbefalinger knyttet til dette. Før pensjonsutvalget kommer med sin innstilling, er det ikke naturlig for meg som statsråd for å komme med intensjoner om hvordan man skal følge dette opp. Det vil være viktig å lytte til deres analyse av situasjonen, ikke minst er det viktig å se om det kommer forslag som vi kan følge opp.

Så nevnes LO-kongressen i denne sammenhengen, og det er klart at kontakt med partene i arbeidslivet for å diskutere pensjon, ikke minst det som handler om sosial bærekraft i det hele tatt, er viktig. Jeg mener det er viktig at vi har et pensjonssystem som er både økonomisk bærekraftig, altså at vi har solidaritet med kommende generasjoner, og sosialt bærekraftig på den måten at det ikke er for urettferdig eller oppleves for urettferdig for enkelte grupper, grupper som her er nevnt. Den balansen er det veldig viktig å følge opp i fortsettelsen.

Emma Watne (R) [11:46:03]: Den siste tiden har det vært store prisøkninger på strøm, drivstoff og mat. Dette slår direkte inn på folks lommebøker. Spesielt vans-

kelig kan det bli for trygdede og minstepensjonister, som i utgangspunktet ikke har så mye til overs. Derfor er årets trygdeoppgjør spesielt viktig. Rødt mener at landets pensjonister fortjener økt kjøpekraft i år og mener det vil være urettferdig dersom galopperende priser skal spise opp hele trygdeoppgjøret. Landets minstepensjonister lever under fattigdomsgrensen, og er det en gruppe som må skjermes for prisstigningen, er det minstepensjonistene. Derfor vil jeg spørre statsråden:

Kan hun garantere at landets pensjonister får økt kjøpekraft i 2022?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:46:55]: Vi har i dag det siste møtet med pensjonistorganisasjonene knyttet til trygdeoppgjøret, og for regjeringen er det viktig å ha en god dialog med pensjonistorganisasjonene om pensjonistenes behov. Dermed har vi også møter hvor vi drøfter andre ting enn regulering av pensjonene, bl.a. andre viktige spørsmål i eldrepolitikken knyttet til statsbudsjettet. Hvordan forhandlingene er tenkt gjennomført, og hvordan vi har fulgt opp dette, ble lagt fram for Stortinget i Prop. 41 L for 2021–2022. Stortinget tok i den forbindelse stilling til bl.a. hvordan pensjonene skal reguleres i dette oppgjøret, som er et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Emma Watne.

Emma Watne (R) [11:47:55]: I forbindelse med saken om et anstendighetsløft for pensjonister, som ble behandlet i Stortinget i februar i fjor, fremmet Rødt følgende forslag: Regjeringen skal utrede hvilken effekt levealdersjusteringen har for ulike inntekts- og yrkesgrupper og komme med forslag som sikrer at de økonomiske forskjellene mellom de ulike gruppene av pensjonister reduseres, ikke økes.

Arbeiderpartiet stemte den gangen for. I Hurdalsplattformen står det imidlertid at regjeringen slår ring om levealdersjusteringen. Mitt spørsmål til statsråden er derfor følgende:

Bør de økonomiske forskjellene mellom grupper av pensjonister reduseres, og vil hun komme med forslag til hvordan det skal gjøres, nå som Arbeiderpartiet sitter i regjering?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:48:40]: Regjeringen følger opp det som står i Hurdalsplattformen, men det er, som jeg også gjorde rede for etter hovedspørsmålet, et pensjonsutvalg som nå er i arbeid, og som skal komme med både en analyse av pensjonsreformen og – forhåpentligvis – også forslag til hvordan man kan justere pensjonsreformen slik at den blir mer sosialt bærekraftig, som er de ordene som Stortinget har brukt med tan-

ke på det mandatet som er gitt til pensjonsutvalget. Med det håper jeg at det vil komme forslag derfra som vil gjøre det mer sosialt bærekraftig. Jeg har ikke lyst til å forskutere hvilke forslag det eventuelt skal være, men jeg vil, selvsagt, når utvalget har levert innstillingen sin og vi har fått gått igjennom den, komme tilbake til Stortinget på egnet måte med anbefalinger knyttet til akkurat det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Anna Molberg (H) [11:49:53]: Mitt spørsmål går til arbeids- og inkluderingsministeren. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett foreslår regjeringen å fjerne karenperioden i AAP-regelverket. Det betyr at Nav mister incentivet til å avklare folk raskere, og mottakerne risikerer å bli værende i denne ordningen i svært lang tid uten å bli klarert til jobb eller uføretrygd.

Alle som går på arbeidsavklaringspenger, ønsker å få en avklaring, men ofte har det tatt veldig lang tid. Vi har eksempler på mennesker som har stått fast i en ordning i over ti år, i tiden før Solberg-regjeringen innførte denne karenperioden. Så mitt spørsmål til statsråden er: Hva tenker statsråden om at regjeringens forslag kan bidra til at mennesker kan bli værende i et system i årevis, uten å få avklaring?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:50:52]: Det er klart det er viktig at de som går på arbeidsavklaringspenger, får muligheten til å bli avklart til videre arbeid dersom helsen deres tillater det, men de regelendringene som ble iverksatt av høyre regjeringen i 2018, har vært altfor strenge. Det viktigste for regjeringen er å hjelpe folk tilbake igjen til jobb, og avviklingen av karenperioden skal gi mulighet for dem som trenger mer tid til avklaring av arbeidsevnen sin. Karenperioden kan skape stor usikkerhet om livsoppholdet og ta oppmerksomheten bort fra arbeidsavklaringen.

I forrige uke møtte jeg bl.a. en dame som fortalte at nettopp fordi hun måtte ut i karen og over på sosialhjelp som livsopphold, gikk hun bort fra sin egentlige opprinnelige plan, som var å være 50 pst. uføretrygdet med en restarbeidsevne på 50 pst. Nå sikter hun seg egentlig inn mot en uføregrad på 100 pst. Det betyr at hun varig blir utestengt fra arbeidslivet i stedet for å få den ekstrahjelpen som kanskje ville ha gjort det mulig å få henne tilbake igjen i 50 pst.

Det viktige her er at vi i tillegg til karenperioden også endrer unntaksreglene for forlengelse av stønadperioden, slik at vi kan bidra til at den enkelte skal kunne både gjenvinne og utnytte den potensielle arbeidsevnen sin, så mye som mulig. Jeg mener at disse unntakene og karenendringen er understøttet av arbeidslinjen, og det vil være bra både for den enkelte og ikke minst for samfunnet vårt at vi får flere til å komme

tilbake igjen til arbeid etter en periode på arbeidsavklaringspenger.

Anna Molberg (H) [11:52:53]: Jeg takker statsråden for svaret, og jeg registrerer at statsråden også mener at innstramningene Solberg-regjeringen gjorde, var for strenge. Men da denne regjeringens forslag var på høring tidligere i år, skrev jo departementet i høringsnotatet at innføring av en karenperiode har gitt positive virkninger ved at man kommer raskere i gang, at avklaringen tar kortere tid, og at stønadsforløpet blir kortere. Det ble i høringen også påpekt at det var uheldig med en sånn forkortet høringsfrist, og at dersom det skulle gjøres endringer i regelverket, burde dette gjøres bedre og bygge på en bredere utredning. At Nav-ansatte i dag har en sluttdato for AAP-utbetalingen til sin bruker, gjør jo at de holder tempoet oppe og avklarar raskere.

Da er mitt spørsmål: Hva vil statsråden gjøre for å opprettholde tempoet på arbeidsavklaringen, nå som regjeringen fjerner karenperioden?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:53:51]: Vi ønsker å faktisk legge til rette for at de som går på arbeidsavklaringspenger, skal kunne få lov til å bruke sin restarbeidsevne. Når vi fjerner karenperioden, er det nettopp for å hindre at de som står overfor en relativt rask avklaring, slipper å gå et år på vent, uten å bli ferdig avklart, og ikke kan gå inn i en ny periode etter at det har skjedd. Det er viktig, for det er noen som trenger mer tid til avklaring enn det som – etter min mening – var en altfor streng regelverksendring som høyreregjeringen kom med. Da mener jeg at avviklingen av karenperioden er viktig, men også den nye unntaksbestemmelsen om at de som står nærmest arbeidsmarkedet, kan få forlenging uten å være nødt til å gå igjennom en prosess der de må søke om en helt ny periode.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Anna Molberg.

Anna Molberg (H) [11:54:57]: Det er ikke bra å ha et system som bidrar til at mennesker som går på AAP, bare får forlenget perioden sin om og om igjen. Det bidrar ikke til raskere avklaring. Systemet som Solberg-regjeringen overtok etter Stoltenberg-regjeringen, la jo opp til nettopp dette. Jeg ser nå at regjeringen viser til at maksimal varighet skal være tre år, og at unntaksperioden skal begrenses til inntil to år, men dette forhindrer jo ikke Nav i å innvilge nye perioder med arbeidsavklaringspenger dersom brukeren ikke er avklart innen denne perioden.

Så spørsmålet er – igjen – hva regjeringen skal erstatte karenperioden med for å sikre at vi ikke har et system der man forblir uavklart. Jeg tillater meg også et siste

spørsmål: Ser statsråden andre utfordringer med AAP-systemet som vi burde gjennomgå og gjøre endringer i?

Statsråd Marte Mjøs Persen [11:55:52]: Denne regjeringen har jo foreslått disse endringene bl.a. fordi vi ønsker å ivareta det punktet i Hurdalsplattformen som sier at man skal få anledning til å søke om en ny periode etter at den forrige er gått ut. Det er ikke bra for den enkelte AAP-mottaker bare å bli avklart for avklaringens skyld; det handler også om at man skal kunne få lov til å bli omskolert, eller få anledning til å bruke restarbeidsevnen sin uten at det går ut over helsen. Vi ønsker ikke at for mange skal bli avklart til uføretrygd, dersom det hadde vært muligheter for at de kunne gått i arbeid. Det hadde vært viktig, ikke bare for den enkelte, men også for samfunnet som helhet, i en situasjon der vi egentlig trenger enda mer arbeidskraft enn det vi har.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Morten Stordalen (FrP) [11:57:09]: Mitt spørsmål går til samferdselsministeren.

Er det én ting vi politikere stadig blir møtt med fra næringslivet, er det forutsigbare rammebetingelser – det er alt de ber om. Når de skal investere i kostbart utstyr, er de helt avhengig av at vi følger langtidsplaner, og at vi følger det vi sier, og de signalene vi sender ut fra dette hus.

Vi vet at senest i fjor sommer mente Arbeiderpartiet her i Stortinget, og Senterpartiet også, at man skulle satse på samferdsel, og at man egentlig burde gjøre enda mer enn hva foregående regjering gjorde. Det skulle bygges over hele landet, ble det sagt. Man skulle bygge smartere.

Tidligere i år var Stortingets transport- og kommunikasjonskomités leder, Erling Sande, ute og sa at han ville avlyse flere av de store veiprojektene. Det har vært sprikende signaler fra regjeringen under marsjen. Senest 6. mai i år var samferdselsministeren ute i media og utsatte og nærmest avlyste tre store, viktige veiprojekter. Den 10. mai, få dager etterpå, var representanter fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet ute og sa at nå skal vi avlyse, utsette, bygge mindre, mer fylkesvei, mer rassikring. Samme dag, på formiddagen, kom Statens vegvesen med sin prioriteringsliste. De tre aller viktigste prosjektene, som samferdselsministeren hadde utsatt og nesten avlyst uken før, var det viktig å bygge.

Spørsmålet er: Hva er egentlig regjeringens samferdselspolitikk? Er det noen politikk? Og er man enig i at dette er uklare signaler å sende ut til en stor anleggsbransje som står i knestående?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:58:48]: La meg først slå fast at uansett hva slags budsjett man skulle lande på

framover, vil det bety betydelig satsing på samferdsel. Samferdselsbudsjettet er omfattende. Det brukes nær 30 mrd. kr i året på vei og omtrent tilsvarende på bane.

Det er sånn at som følge av den situasjonen vi har kommet i, etter pandemien og med krigen i Ukraina, med sterk prisvekst, med press i norsk økonomi og andre viktige samfunnsområder som må prioriteres og finansieres, er det selvfølgelig naturlig også å se på hva som er realistisk på samferdselsbudsjettet framover. Den prosessen er vi godt i gang med. Så vil selvfølgelig regjeringen syne de kortene når tiden er moden for det.

Selv om jeg ser at mange forsøker å karikere det, er det mange elementer i norsk samferdsel nå knyttet til porteføljestyring, gjennomføringsplaner, våre signaler. Da må Stortingets representanter huske at dette er en ordning som den foregående regjeringen laget. Porteføljestyringens opprinnelse og utgangspunkt er at man skal lage systemer og virkemidler som disiplinerer systemet, som gjør at man jobber for å få ned kostnader og øke nytten i prosjektene. Det synes vi er bra, og det har vi adoptert, men da tenker jeg at man i denne sal også må akseptere at det er et system som vi må la få lov til å virke.

Jeg har ikke avlyst – jeg har sagt at vi utsetter noen av de såkalt gryteklare prosjektene, for jeg ønsket å se Statens vegvesens prioritering av porteføljen før jeg går videre med mine vurderinger.

Morten Stordalen (FrP) [12:00:26]: Jeg er ikke sikker på om jeg ble noe klokere av det svaret, hvis det i det hele tatt var noe svar. Mitt spørsmål er egentlig om det er noen samferdselspolitikk, og om det er noen klar retning. Mener samferdselsministeren at de signalene som er sendt ut gjennom vinteren, våren og denne forsommeren, er klare signaler til en svær anleggsbransje som er helt avhengig av forutsigbarhet? Eller mener samferdselsministeren at det er greit det han nå gjør, å sende sprikende signaler? Hva er egentlig budskapet til en stor anleggsbransje, som nå sliter?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:00:58]: Da tror jeg først jeg bør understreke at de formelle signalene som sendes til norsk anleggsbransje, sendes når regjeringen leverer noe til Stortinget og Stortinget vedtar det. Det at det er samfunnsdebatt om hva slags prioriteringer vi skal gjøre, tenker jeg vi må tåle i et demokrati. Det er tross alt sånn – jeg kan gjenta det perspektivet en gang til – at det er press i norsk økonomi. Det er høy temperatur, og da er det grunnlag for at vi ser over bruken av offentlige penger. Det gjelder selvfølgelig også anleggsbransjen.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Morten Stordalen.

Morten Stordalen (FrP) [12:01:31]: La meg først si at det med porteføljestyring er jeg veldig glad for at er gjennomført. Det er lurt for å få brukt samfunnets ressurser og midler på en effektiv, god måte. Det er det ikke tvil om.

Når det gjelder budskapet som Erling Sande fra Senterpartiet sendte ut tidligere – i vinter – sa samferdselsministeren i et replikkordskifte at det fikk stå for hans egen regning, men senere har jo samferdselsministeren selv sådd tvil om flere prosjekter. Spørsmålet er: Er dette en god retning? Er det et godt signal å sende til en bransje som nå lurer på hva de skal gjøre framover, om de skal investere? Er det egentlig et greit signal å sende ut for underliggende etater? Det er ganske mange ansatte samferdselsministeren har ansvar for.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:02:16]: Vi ber våre underliggende etater om å gjøre gode innspill og kvalitativt gode utredninger på bakgrunn av de rammene som vi skal ha framover, og vi har selvfølgelig god dialog med våre aktører. Så vil vi vise fram hva som blir vår samferdselspolitikk når vi kommer til Stortinget med budsjetter utover høsten.

Jeg kan gjenta budskapet en gang til. Det er høy temperatur i økonomien. Vi har andre elementer som skal finansieres. Det vil kunne påvirke vår sektor. Jeg har ikke vært ute og avlyst noen konkrete prosjekter, men jeg har varslet at det kan være grunnlag for at vi vil utsette noen prosjekter, og at vi må gjennomgå og se om det går an å redusere kostnader på noen prosjekter. Det tror jeg alle bør være tjent med at vi gjør.

Presidenten: Frank Edvard Sve – til oppfølgingsspørsmål.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:03:16]: Samferdselsministeren seier at det ikke er nokre konkrete prosjekt som er utsette. Då lurer eg verkeleg på om eg ikkje heilt har følgd med i timen, eller ikkje har vore i denne salen, for for ei eller to veker sidan hadde vi oppe eit Dokument 8-forslag som gjekk på å bekrefte det Stortinget har sagt om at rv. 15 Strynefjellet skulle byggjast i første seksårsperiode i denne nasjonale transportplanen. Forslaget gjekk altså på å bekrefte det. Regjeringspartia, med Senterpartiet og Arbeidarpartiet i spissen, stemde det ned og bekrefte byggeplanen og utviklingsplanen til Vegvesenet, der det står, i svar frå statsråden til representanten Halleland tidlegare i år, at Strynefjellet er lagt inn i 2028–2033. Då er mitt spørsmål: Er det slik at det ikkje er utsett, når statsråden faktisk bekreftar det Vegvesenet har sagt? Kva er det som skjer?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:04:17]: Som representanten Sve er helt klar over, dukket det under Stor-

tingets behandling av Nasjonal transportplan i juni i fjor opp en rekke prosjekter med flertallsmerknader bak seg. De hadde det til felles at det var ønske i Stortinget om å løfte det inn i første seksårsperiode, men det var ingen felles finansieringsplan på det. Jeg har orientert Stortinget om at jeg ønsker å ta de prosjektene med meg videre i vurderingen av porteføljen. Og for å gjøre dette ytterligere mer komplekst: Statens vegvesen har jo sine prosesser, hvor de har sagt at de ønsker å planlegge dette prosjektet for at det skal kunne være gryteklart til den andre seksårshorizonten i Nasjonal transportplan. Så det er litt komplisert, jeg kan forstå det, men vi har tatt dette prosjektet med, vi har bedt Statens vegvesen om å vurdere det, og vi vil selvfølgelig kunne løfte det opp og fram når vi har gjort våre vurderinger. Vi har ikke kommet til den konklusjonen per nå.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Mari Holm Lønseth (H) [12:05:34]: Mitt spørsmål går også til arbeids- og inkluderingsministeren.

Over 16 000 ukrainske flyktninger har kommet til Norge, og vi skal sørge for at de får en varm velkomst i Norge, at de raskt kommer seg ut i jobb og aktivitet og får en så normal hverdag som mulig fram til de kan reise tilbake til Ukraina for å bygge opp et fritt land. Noe av det viktigste for å lykkes med det er å sørge for at de raskest mulig bosettes i en kommune. Mange tusen venter nå på beskjed om hvilken kommune de skal få bo i. Det kan gjøre at mange venter med å få en tilknytning til arbeidslivet, og det gjør også at barn ikke får komme i det skolemiljøet de kanskje skal komme i, eller ta del i idrettslaget i den kommunen de kanskje skal være i i tiden framover. Det er bra at kartleggingen nå går fortere, men det er fortsatt sånn at bosettingen tar for lang tid.

Det er også sånn at denne flyktningkrisen er noe annerledes enn flyktningkriser vi har opplevd før. Nå er det veldig mange som bor privat. Det veldig mange som har flyttet til en kommune hvor de allerede har tilknytning til lokalsamfunnet. Da er det også av interesse at de raskest mulig får tilknytning til nettopp det lokalsamfunnet. Det er mulig for kommunene og flyktningene å avtale selvbosetting, men mange kommuner vi nå snakker med, gir oss innspill om at IMDi rett og slett bruker for lang tid på å fatte vedtak om selvbosetting. Høyre mener vi bør se på muligheter for å forenkle ordningen med selvbosetting, sånn at det i en overgangsfase er tilstrekkelig at kommunene selv fatter vedtak om bosetting for dem som nå bor privat.

Mitt spørsmål er om statsråden også ønsker å forenkle ordningen med avtalt selvbosetting.

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:07:30]: Først og fremst har jeg lyst til å peke på at det er en veldig sterk

bosettingsvilje ute i norske kommuner, og det er en viktig forutsetning for at vi skal lykkes med håndteringen av flere flyktninger enn det vi pleier å få til i landet vårt, og med å gi de ukrainske flyktningene en god start i Norge.

Så er det slik at ganske mange av de flyktningene som har kommet hit, har allerede bosatt seg ved hjelp av ordningen med selvbosetting, og det er blant de ordningene som går relativt raskt. Jeg har uttrykt utålmodighet, bl.a. før helgen, i likhet med veldig mange av ordførerne i norske kommuner, over at det går litt for sakte med bosettingen. I dag er det sånn at av de vel 16 000 flyktningene som er kommet hit, er det gjort vedtak for 12 900 flyktninger. Det er bl.a. en god del som har bedt om hjelp til mer selvbosetting, men det er også 2 000 som ikke har bedt om hjelp i det hele tatt, som har bosatt seg selv i Norge, eller i hvert fall bor midlertidig på den måten.

Jeg tenker at for at IMDi skal kunne bosette, er en viktig forutsetning at man er innvilget oppholdstillatelse og har kontakt med det offentlige, og ikke minst at man ønsker offentlig hjelp til dette. Det er klart at IMDi kan godt være enda raskere med å inngå avtaler med kommuner som ber om hjelp til selvbosetting. Jeg deler den utålmodigheten, men jeg vil minne om at det går relativt mye raskere enn det som er normalt for bosetting.

Mari Holm Lønseth (H) [12:09:39]: Jeg forstår på statsråden at hun er utålmodig etter å få opp tempoet på bosettingen. Det er en utålmodighet jeg deler, men jeg hører egentlig ingen forslag fra statsråden om hvordan vi skal få tempoet opp, og det er heller ikke sånn at man uten videre framstår positiv til det Høyre tar til orde for, at man også skal forenkle ordningen med avtalt selvbosetting, der man sier at det i en overgangsfase er tilstrekkelig at kommunene godkjenner dette.

I tidligere svar i spørretimen her sier statsråden at det ikke er noen flaskehalser nå. Hun omtaler også nå i svaret til meg at denne ordningen med avtalt selvbosetting går relativt raskt, og samtidig er man utålmodig. Hvis det er sånn at det nå ikke er noen flaskehalser, men statsråden fortsatt mener at bosettingen går for tregt, hva er egentlig problemet da?

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:10:34]: Som jeg har gjort rede for tidligere i dag, er det klart at all bosetting er basert på frivillighet fra kommunenes side. Det ønsker jeg veldig sterkt å holde fast ved, for det er en ordning som har tjent oss veldig godt. Vi har en veldig høy grad av inkludering og integrering i Norge, og at vi har flyktninger som bor i hele landet, har vært med på å forsterke det inntrykket. Derfor mener jeg at det er viktig at også hver kommune har mulighet til å vurdere om den har mulighet til å ta imot de flyktningene som den

blir anmodet om å ta. Jeg har for så vidt forståelse for at det tar en viss tid. I den dialogen jeg har med kommunene, er vi også enige om at vi skal prøve å gjøre dette så raskt som overhodet mulig, men det er viktig at flyktningene også blir bosatt i nærheten av nettverk, og at det er kapasitet i skole, barnehage og helsevesen.

Som sagt: Jeg er selvfølgelig villig til å se på løsningene her, men IMDi har en høy grad av bosetting.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Mari Holm Lønseth.

Mari Holm Lønseth (H) [12:11:43]: Jeg er helt enig i at den ordningen vi har hatt i Norge med frivillig og styrt bosetting, er veldig viktig for at man skal klare å spre flyktningene over hele landet og unngå at man får opphoping av f.eks. levekårsutfordringer, men her er det Høyre ønsker å ta til orde for, at der kommunen og flykningen selv har et ønske om å bli værende i den kommunen man allerede har et nettverk i, burde man også ha en forenklet løsning for dette. Noen av de innspillene vi har fått fra kommunene, er at IMDi kan bruke bortimot en måned på å bekrefte kommunens vedtak om at man ønsker å avtale selvbosetting. Det er en måned hvor flyktningene lever i usikkerhet, og hvor de heller kunne kommet seg raskere inn i jobb og raskere fått et tilbud fra kommunen. Jeg er veldig glad for at statsråden nå er positiv til å se på løsninger for det, og jeg er også enig i at vi skal ha kontroll, men vil statsråden nå også gjøre noen andre tiltak for å få tempoet på bosettingen opp?

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:12:45]: Vi har lagt fram en proposisjon til Stortinget som skal behandles i løpet av kort tid, og der regjeringen bl.a. foreslår forenklinger i en rekke regelverk, som skal gjøre det enklere å få til bosetting raskt. Vi er nå i midten av mai måned, og allerede har norske kommuner bosatt nesten halvanen ganger så mange som de pleier å gjøre i løpet av et helt år, og som også var utgangspunktet da dette året startet. Blant annet er kartleggingen som foregår, betydelig forenklet. Så snart IMDi har informasjon om de flyktningene det gjelder, inngår IMDi avtale med kommunene om å bosette konkrete personer.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er omme.

Sak nr. 2 [12:13:45]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Frank Edvard Sve til finansministeren, vil bli besvart av kommunal- og distriktsministeren på vegne av finansministeren, som er bortreist.

Spørsmål 2, fra representanten Bjørnar Moxnes til utenriksministeren, foreslås etter anmodning fra utenriksministeren flyttet og besvart etter spørsmål 16.

Spørsmål 3, fra representanten Ingjerd Schou til utviklingsministeren, vil bli besvart av utenriksministeren på vegne av utviklingsministeren, som er bortreist. Spørsmålet foreslås etter anmodning fra utenriksministeren flyttet og besvart som siste spørsmål.

Spørsmålene 5 og 6, fra henholdsvis representantene Ola Elvestuen og Hårek Elvenes til forsvarsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmålene 10, 11 og 12, fra henholdsvis representantene Tone Wilhelmsen Trøen, Erlend Svardal Bøe og Bård Hoksrud til helse- og omsorgsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 15, fra representanten Sveinung Stensland til justis- og beredskapsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Frank Edvard Sve til finansministeren, besvares av kommunal- og distriktsministeren på vegne av finansministeren.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:14:14]: «Finansministeren viser til at pengebruken må haldast låg på grunn av fare for inflasjon og auka renter. Dette er også grunngjevinga for at regjeringa no varslar stopp og forseinking i større veg- og anleggsprosjekt. Vidare ser vi at finansministeren ikkje vil kompensere transport-, bygg- og anleggsbransjen for dei ekstremt aukande kostnadane innan drivstoff og alt av byggevarer.

Kan statsråden forklare kvifor dette prinsippet ikkje er gjort gjeldande for eit landbruksoppgjer på over 10 mrd. kr?»

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:14:48]: Siden jeg var så forutseende og så at det ikke ville bli så mye muntlig spørretime, rappet jeg et svar fra finansministeren.

De økonomiske anslagene i revidert nasjonalbudsjett viser at norsk økonomi for tiden er inne i en høykonjunktur med lav ledighet og sterk vekst i sysselsettingen. Priser og lønninger stiger, og Norges Bank har varslet flere renteøkninger. Det taler for tilbakeholdenhet i finanspolitikken for å unngå at presset i økonomien for-

sterkes og renten settes opp enda raskere. For mange familier ville enda høyere inflasjon og en enda større renteøkning redusert kjøpekraften. Høy inflasjon og høye renter nå kan øke faren for et større økonomisk tilbakeslag senere.

Samtidig har vi måttet håndtere nødvendige utgifter til tre kriser i vinter, med en ny runde med pandemi og nedstengninger, økte råvarepriser og konsekvenser av Russlands krig i Ukraina. Vi må også håndtere en situasjon hvor matsikkerhet er en reell utfordring. Med økte og helt nødvendige utgifter over statsbudsjettet gjennom våren og den sterke utviklingen i norsk økonomi er det desto viktigere å holde tilbake på pengebruken nå.

I revidert nasjonalbudsjett prioriterer vi det vi mener er viktigst nå, nemlig trygghet rundt forsvar, beredskap, mat, folks helse og folks økonomi. Bruker vi for mye penger over statsbudsjettet nå – også på nye støtteordninger – er risikoen stor for at støtten og mer til vil spises opp av ytterligere renteøkninger.

Utgangspunktet må være at bedrifter som opererer i vanlige markeder, klarer seg uten statlig støtte. I de fleste næringer kan bedriftene i stor grad selv påvirke sine inntekter i markedet. Jordbruksnæringen har ikke samme muligheter som andre næringer til å velte økte kostnader over i markedet, bl.a. på grunn av målprissystemet i jordbruksavtalen. Når vi står overfor høy kostnadsvekst på råvarer, kommer vi ikke utenom at det vil slå inn i jordbruksoppgjøret.

De siste to årene har staten bidratt med mange former for støtteordninger i forbindelse med krisene vi har stått overfor, men selv om dette har vært nødvendig, er denne formen for statsstøtte ikke vanlig, det er heller unntaket.

Roy Steffensen hadde her overtatt presidentplassen.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:17:23]: La det vere heilt klart: Det at landbruket får støtte til dei utfordringane som landbruket har, er iallfall underteikna veldig einig i, for det har noko å gjere med å sjå dei utfordringane som har kome på grunn av skyhøge drivstoffprisar. Det er ikkje sånn at landbruket kan stoppe å køyre traktoren, han må køyrast når han skal. Men sånn er det òg i transportnæringa, og sånn er det i bygge- og anleggsbransjen i tillegg. Det er jo ikkje sånn som det vert sagt, at ein kan ta det igjen i marknaden, for problemet no er at det ligg – i det offentlege spesielt – veldig mange langtidskontraktar som mykje av næringa ikkje kjem seg ut av.

Ser ikkje statsråden dei store utfordringane som kan kome med at det vert nedskalering av sysselsette, spesielt i distrikta, der både transportnæringa og bygge- og anleggsbransjen er nokre av dei viktigaste næringane i distrikta?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:18:18]: Det er jo interessant – og jeg vil også si gledelig – hvis det er sånn at Fremskrittspartiet nå er enig i at det er nødvendig å gi et inntektsløft til landbruket. En skal ikke lenger tilbake enn til behandlingen av statsbudsjettet i fjor høst, der Fremskrittspartiet altså hadde forslag til bevilgninger som lå 1,5 mrd. kr under det som vi sikret flertall for ved behandlingen av statsbudsjettet.

Dette handler om den store kostnadsøkningen som har vært, men det handler også om å starte jobben med å tette inntektsgap mellom jordbruket og en del andre grupper i samfunnet. Grunnleggende sett handler det om å sikre grunnlaget for matproduksjonen i Norge, i en uforutsigbar tid i Europa, og legge til rette for at vi bruker jordbruksarealer rundt omkring i Norge på en god måte. Derfor har det vært helt nødvendig i den situasjonen som vi nå er i, å foreta et ekstraordinært løft knyttet til jordbruksnæringen. Når det gjelder andre næringer, er vi... (presidenten avbryter).

Frank Edvard Sve (FrP) [12:19:23]: Når eg høyrer på statsråden, har statsråden gløymt at då vi kom ut-over hausten i fjor, skjedde den dramatiske endringa i straumprisane – og ikkje minst i dieselpreisane, som har gått til himmels – og ein burde ha fått med seg at Framstegspartiet fremja fleire forslag om å kutte ned avgifta på drivstoff og på straum, som hadde hjelpt landbruksnæringa, men òg alle andre bedrifter i dette landet med den utfordringa som er. Regjeringa har valt å støtte landbruksnæringa, men har altså gløymt transport- og anleggsbransjen, som ikkje berre er dobbelt så stor, men kanskje både to og tre gonger så stor som landbruksnæringa.

Så igjen: Kvifor gjev ein den støtta? Kvifor innser ein at ein er nøydd til å dekkje drivstoff- og straumutgiftene som har kome, til landbruksnæringa, men ein gjer det ikkje for resten av næringslivet, og då spesielt transport- og anleggsbransjen? Kvifor gjer ein ikkje det?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:20:18]: Jordbruket har noen særegne utfordringer, som jeg allerede var inne på i mitt første svar, som ikke andre næringer har, knyttet til å ha mulighet til å velte en kostnadsøkning over i markedet, bl.a. knyttet til det målprissystemet som en har.

Det er selvsagt slik at vi er opptatt av å se på hvordan utviklingen er innenfor ulike næringer. En av de største utfordringene som både arbeidsfolk og bedrifter rundt omkring i Norge vil kunne møte, er hvis vi ikke får pris- og kostnadsveksten under kontroll. Hvis vi ser på de tallene som Nav la fram i dag, er nettopp knapphet på arbeidskraft, bl.a. innenfor bygg og anlegg, en av de store utfordringene som en peker på. Derfor må vi sørge for å planlegge fornuftig og sørge for – i en situasjon med høy-

konjunktur – å ta noe av temperaturen ned. Vi er selv-sagt opptatt av å følge tett med på hva som er utviklingen i næringen framover, og å komme med eventuelle nye tiltak hvis det skulle være behov for det.

Presidenten: Spørsmål 2 og spørsmål 3 er flyttet og vil bli besvart etter spørsmål 16. Vi går da til spørsmål 4.

Spørsmål 4

Sofie Marhaug (R) [12:21:40]: «I Norge beskytter vi viktige naturområder gjennom vern. Vernet skal bidra til bevaring av både natur, arter og økosystemer. Noen områder vernes strengere, som naturreservater, og det er strenge regler for aktivitet i områdene. Imidlertid kan forvaltningsmyndighetene gjøre unntak fra vernebestemmelsene, bl.a. dersom hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Hva mener statsråden er vesentlige samfunnsinteresser som kan tilsidesette lovens strenge vern?»

Statsråd Espen Barth Eide [12:22:16]: Jeg takker for et både godt og viktig spørsmål om i hvilke situasjoner man kan sette vernetiltak til side.

Jeg vil først slå fast at vern er svært viktig for denne regjeringen. Vi har slått fast i Hurdalsplattformen at både klima og natur skal være en ramme rundt all politikk, og vi jobber med å utvikle både naturbudsjett og naturrisikovurderinger for å få bedre grep om naturens egenverdi. Det er ingen tvil om at den faktoren vil det legges større og større vekt på framover.

Så til spørsmålet: Når er det da at man kan gjøre unntak? Det er i utgangspunktet tre kategorier:

- Det er der det vurderes slik at det er vesentlig samfunnsinteresse i å gjøre det – det kommer jeg tilbake til.
- Det er sikkerhetshensyn. Det kan f.eks. være ras- og skredsikring.
- Det er tiltak som ikke påvirker verneverdiene vesentlig, altså at det har skjedd noe etter vernevedtaket som gjør at en bestemt type begrensede tiltak egentlig ikke utfordrer selve verneverdien.

Men jeg forstår at det ikke er det som er spørsmålet; det handler om der hvor man gjør større inngrep i det som er vernet. Sannheten er at det spørsmålet er en skjønsmessig vurdering i forhold til verdien av de andre fordelene man oppnår. Det er vanskelig å gi et helt vitenskapelig svar på. Det kan f.eks. være slik at man noen ganger mener at det er riktig å framføre jernbane i et område, selv om det har en viss negativ innvirkning på verneverdiene, fordi man ved å få den jernbanen fritar veldig mye annen transport fra vei. Da må man gjøre et helhetlig regnskap for den samlede effekten av dette.

Det jeg kan forvisse representanten Marhaug om, er at man vil legge stadig mer vekt på at det skal være en ganske høy terskel – eller en svært høy terskel, vil jeg si – for å gjøre den typen unntak. Det vil nok i stadig større grad også være slik som er tilfellet i en pågående sak – som jeg ikke skal gå inn på i detalj, som er til forvaltning nå – hvor det også er snakk om å finne et erstatningsareal, hvor man verner noe i stedet for et tilsvarende økosystem som gjøres tilgjengelig der det har vært vurdert et større inngrep.

Det er et viktig spørsmål. I utgangspunktet er vernet ment for evigheten, det er en del av en samfunnskontrakt både med dem som var til stede da vernet ble gjort – fordi man verner noe og bygde ut noe annet – og med framtiden. Man skal tenke seg nøye om som stat før man tillater inngrep.

Sofie Marhaug (R) [12:24:54]: Jeg takker for svaret. Jeg spør fordi det stadig dukker opp saker der vernet må vike – stikk i strid med hva folk flest tenker på som vern, nemlig at det ikke går an å verne bare litt; naturinngrep er uerstattelige. Arealnedbygging er et enormt problem, kanskje ikke først og fremst på grunn av jernbane, som statsråden var inne på, men presset kommer kanskje snarere fra andre hold, som vindkraftutbygging, datasentre og motorveier – for å nevne noe som er spesielt relevant nå. Helt konkret tenker jeg på ett eksempel: Statsforvalteren i Innlandet har gitt Nye Veier AS dispensasjon til å bygge firefelts motorvei i bro gjennom Lågendeltaet naturreservat i Lillehammer kommune. Derfor lurer jeg på om statsråden mener at det å kjøre i en hastighet på 110 km/t er så nødvendig for samfunnet at det er riktig å sette vernet til side og bygge ned vernet natur, slik som nå skal skje i Lågendeltaet på E6 i Lillehammer.

Statsråd Espen Barth Eide [12:26:02]: Jeg forsto at representanten ville komme til Lågendeltaet, noe som ikke er unaturlig. Det er en sak som er til behandling nå, hvor det har vært innsigelser, og hvor dette er til vurdering. Det er lurt at jeg ikke sier så mye her akkurat nå, bortsett fra å anerkjenne at det er en kjent problemstilling, og at det i den saken nettopp legges en føring for at man skal finne et erstatningsareal, altså at det blir opp til Nye Veier å finne et annet areal som kan gis den tilstanden som det naturen som bygges ned, mister. Om det er et tilstrekkelig tiltak, er det ulike syn på, det er i hvert fall i prinsippet et forsøk på å innføre et slikt prinsipp om erstatning.

Når vi snakker framover, har jeg lyst til å understreke at samferdselsministeren, som er til stede, og flere fra regjeringssiden har signalisert at vi nettopp ønsker å se på det med litt nye øyne, at det har vært veldig mye bygging av store firefelts motorveier med 110 km/t og for

lite hensyn til det tap av naturverdier og også den klimakostnaden det har. Det vil vi se på med friske øyne framover. I nær framtid vil samferdselsministeren kommunisere mer rundt dette.

Sofie Marhaug (R) [12:27:10]: Takk for svaret. Det er veldig bra hvis man ser på dette på nytt og setter vernet høyere, for naturen er uerstattelig. Man snakker om erstatningsarealer: Det er jo noen økosystemer som ikke kan erstattes på den måten som statsråden antyder. Vi vet også at klimakrisen forsterkes av naturkrisen. Det er en av konklusjonene i FNs siste delrapport: Når vi bygger ned naturen, bygger vi ned naturens egne CO₂-lagre.

Det bringer meg videre til et annet eksempel – for jeg synes det er interessant å høre hva miljø- og klimaministeren mener om noen av disse motorveiprojektene – og det er Hordfast og ferjefri E39. Her har Statens vegvesen selv innrømmet at de ikke har tatt hensyn til klimaeffekten av nedbygging av myr. Denne veien skal altså gå tvers gjennom Reksteren, gjennom urskog. Derfor lurte jeg på hvordan statsråden kan forsvare en slik nedbygging i et natur- og klimaperspektiv.

Statsråd Espen Barth Eide [12:28:14]: Det statsråden føler behov for å forsvare og har tenkt å forsvare mange ganger framover, er de vedtak som fattes i denne regjeringens periode. Der kan jeg garantere at det i samarbeid med den herværende samferdselsministeren kommer til å legges betydelig mer vekt på nettopp disse aspektene, fordi vi faktisk har sagt at vi skal ha et naturregnskap som skal kartlegge den samlede naturkapitalen i Norge, og at vi i større grad i bokstavelig forstand skal sette en pris på natur: Det skal ha en kostnad å bygge ned verdifull natur. Det er helt riktig at myr er verdens beste og billigste karbonfangstanlegg, det koster formodentlig en titusendedel av et industrielt karbonfangstanlegg å la myren forbli myr. Det er en faktor som må tillegges betydelig høyere vekt enn det vi så i utbyggingen den forrige regjeringen sto for. Der har det vært mye tut og kjør – bokstavelig talt. Derfor er det viktig av både naturhensyn og økonomiske hensyn å se på helheten i dette, men med hensyn til å gå inn i enkeltprosjekter, kommer vi tilbake til det i mer egnede former i relativt nær framtid.

Spørsmål 5

Fra representanten Ola Elvestuen til forsvarsministeren:

«I inneværende langtidsplan for forsvarssektoren vedtok Stortinget å utrede Haslemoen som supplement til Terningmoen. I statsbudsjettet for 2022 står det at det

pågår flere parallelle utredninger i Forsvaret, og at regjeringen vil komme med et helhetlig forslag til hvordan dette bør ivaretas.

Hva har siden blitt gjort for å utrede Haslemoen som supplement til Terningmoen, og vil statsråden sørge for at en utredning av Haslemoen er med i grunnlaget for vurderingene av hvilke investeringer som skal gjøres på Terningmoen?»

Spørsmål 6

Fra representanten Hårek Elvenes til forsvarsministeren:

«Hvordan vurderer statsråden NATOs nye strategiske konsept, sett i lys av Russlands brutale og folkerettsstridige krigføring i Ukraina?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 7

Mahmoud Farahmand (H) [12:29:43]: «Riksvei 36 er hovedaksen mellom E18 og E134. Dette er vurdert som en viktig akse for næringslivet og beboerne i Grenlandsregionen og fylket. I Nasjonal transportplan 2022–2033, som ble vedtatt under Solberg-regjeringen, ble strekningen mellom Skjelsvikdalen og Skyggstein prioritert for utbygging. Formannskapet i Porsgrunn har fattet et vedtak som ser ut til å sette en stopper for planarbeidet med riksvei 36 gjennom Grenland, noe som kan medføre at hele prosjektet må utsettes eller avlyses.

Hva er statsrådets vurderinger av denne situasjonen?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:30:29]: Riksvei 36 Skjelsvik–Skyggstein er i Nasjonal transportplan 2022–2033 forutsatt delvis bompengefinansiert med mulig oppstart i slutten av første seksårsperiode. Statens vegvesen har nylig lagt fram sitt forslag til porteføljestyling, hvor dette prosjektet har fått prioritering nr. 19 av i alt 20 store veiprojekter. Planavklaringen i dette prosjektet har kommet relativt kort, og Statens vegvesen betrakter derfor veiprojektet som umodent.

For å få sammenhengende og helhetlige løsninger er det viktig at hele strekningen utredes i forbindelse med igangsatt kommunedelplanarbeid. Jeg er også kjent med at formannskapet har fattet et vedtak i Porsgrunn knyttet til høring av Statens vegvesens forslag til planprogram. Så vidt jeg er kjent med, pågår det nå dialog mellom partene for å finne en løsning, og jeg håper selvfølgelig at det fører fram.

Det er helt avgjørende at partene kommer til lokal enighet. Det er en forutsetning for å kunne realisere disse lokale prosjektene at det er tilslutning, for dette er også delvis bompengefinansiering. Det vil ikke være mulig å finansiere en løsning for rv. 36 som Porsgrunn kommune og Skien kommune ikke støtter. Derfor er det viktig at dette kommunedelplanarbeidet som skal igangsettes, sikres et bredt beslutningsgrunnlag.

Mahmoud Farahmand (H) [12:31:58]: Jeg takker statsråden for svaret, og jeg ser at statsråden påpeker viktigheten av lokal enighet. Da må jeg nesten spørre: Dersom lokal enighet ikke oppnås i dette tilfellet, er det nærliggende å anta at statsråden eller departementet velger å utsette eller avlyse prosjektet, gitt de signaler som har kommet tidligere i dag, med tanke på budsjett og penger? Jeg vet at dette er ganske krevende spørsmål, for det er jo stort sett bare Arbeiderparti-ordførere i regionen, men jeg må også understreke, slik statsråden gjorde, viktigheten av denne veien for næringslivet, lokalbefolkningen og hele fylket.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:32:36]: Det ville være uriktig av meg å gi noen prosjekter forrang eller verne noen i så måte nå, men det er i alle fall sann at de prosjektene som er inne i en bypakkesammenheng med bompengefinansiering, selvfølgelig har en egen prosess, så det vil jo bli prosessen med bypakken som vil avgjøre det. Selvfølgelig vil vi i statens portefølje måtte prioritere disse prosjektene, men jeg kan ikke nå på stående fot si eksakt når vi kan klare å få til det.

Mahmoud Farahmand (H) [12:33:08]: Jeg takker igjen. Jeg må også stille et annet spørsmål. Statsråden kom meg litt i forkjøpet i sine resonnementer – dette gjelder bypakken. Den nye riksveien er, slik statsråden påpekte, tett knyttet opp mot Bypakke Grenland. Har man vurdert å la prosjektet stå på egne bein?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:33:29]: Jeg er ikke kjent med om den typen vurderinger har vært gjort, men jeg kan legge til at jeg er kjent med at man andre steder i landet, ved at det har oppstått problematikk knyttet til å få gjennomført bypakken, har gjennomført strekningsvise prosjekter. Jeg har ingen kunnskap om eller noe å bidra med i så måte knyttet til dette prosjektet per nå.

Spørsmål 8

Anna Molberg (H) [12:34:08]: «I revidert nasjonalbudsjett kutter regjeringen 264 mill. kr til arbeidsmarkedstiltak fordi det forventes vekst i sysselsettingen i år. Kuttet innebærer i praksis 4 700 færre plasser i gjen-

nomsnitt per måned i andre halvdel av 2022. For bare noen måneder siden kom regjeringen med en såkalt jobbpakke der det bl.a. skulle opprettes 1 000 flere tiltaksplasser. Den forrige statsråden begrunnet dette med at det var et enormt behov for slike prioriteringer, og det skulle satses sterkt.

Hvorfor snur regjeringen tvert om nå?»

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:34:50]: Situasjonen i arbeidsmarkedet er klart bedre enn anslagene som lå til grunn for budsjettet i fjor høst. Derfor foreslår vi å redusere bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak.

I 2021 ble tiltaksbevilgningen økt betraktelig som følge av høy arbeidsledighet under koronapandemien. Regjeringen Solberg foreslo i budsjettet for 2022 reduksjon i tiltaksbevilgningen fra nivået i 2021. Da vår regjering tiltrådte, foreslo vi en økning i bevilgningen tilsvarende 1 000 plasser sammenlignet med Solberg-regjeringens forslag. Det var da fortsatt betydelig usikkerhet om utviklingen i arbeidsmarkedet, bl.a. på grunn av koronasituasjonen.

I 2022 har utviklingen på arbeidsmarkedet vært bedre enn tidligere anslått. Etter at regjeringen fjernet alle forskriftsfestede tiltak mot covid-19 i februar, har ledigheten falt raskt. Ved utgangen av april utgjorde den registrerte arbeidsledigheten 1,9 pst. Vi må helt tilbake til før finanskrisen i 2008 for å finne et tilsvarende lavt nivå.

Utsatte grupper er prioritert i arbeidsmarkedspolitikken. Regjeringen viderefører prioriteringen av unge, langtidsledige og innvandrere fra land utenfor EØS, herunder fordrevne fra Ukraina.

Vi vil i statsbudsjettet til høsten komme tilbake til hvordan vi kan bedre oppfølgingen av unge som står utenfor arbeidslivet, slik vi også varslet i regjeringsplattformen.

Antall personer som har vært sammenhengende helt ledige i minst seks måneder, er mer enn halvert siden mai 2021, og ved utgangen av april 2022 var langtidsledigheten på samme nivå som i april 2019. Arbeidsledige som har behov for ekstra støtte før de kan komme ut i jobb, kan delta i arbeidsmarkedstiltak. Antallet ledige stillinger er rekordhøyt, og bedriftene melder om økende mangel på arbeidskraft. Med høy etterspørsel etter arbeidskraft er det flere som kan finne en jobb på egen hånd.

Vi er inne i en høykonjunktur. Arbeidsmarkedspolitikken inngår i den samlede økonomiske politikken, og det er lang historikk for å øke innsatsen i dårlige tider. Skal vi kunne øke innsatsen i dårlige tider, må vi sørge for å redusere innsatsen i gode tider. Slik situasjonen er i arbeidsmarkedet nå, er det etter regjeringens vurdering riktig å redusere bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak.

Anna Molberg (H) [12:37:09]: Takk for svaret. Det er jo helt naturlig at man kutter i bevilgninger i revidert

budsjett dersom man ser at det ikke er behov for dem lenger, men spørsmålet her er om det faktisk stemmer når det kommer til arbeidsmarkedstiltak. Vi står i en situasjon, som statsråden var inne på, der norsk næringsliv opplever akutt mangel på arbeidskraft. Nav anslår at det mangler arbeidskraft som tilsvarer mer enn 70 000 personer. Samtidig er det nesten 80 000 unge som står utenfor både jobb og utdanning.

Den forrige arbeids- og inkluderingsministeren varsløt i november at regjeringen har planer om å øke antallet tiltaksplasser betydelig i årene framover, og at styrkingen i statsbudsjettet for 2022 «bare er første steg på veien». Hvilke kalkuleringer har regjeringen gjort som tilsier at det er et mindre behov for tiltaksplasser nå?

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:38:07]: Som jeg nevnte i mitt forrige svar, har vi redusert dette noe nettopp på grunn av at vi er i en høykonjunktur, og at antallet ledige er rekordlavt. Vi har likevel økt i forhold til det som regjeringen Solberg la fram i sitt budsjett, så dette er en justering.

Jeg har lyst til å peke på at det er klart at med så høy etterspørsel etter arbeidskraft som vi har nå, og med så lav ledighet som vi har, har vi også en stor mulighet for å inkludere flere arbeidsledige. Jeg er sikker på at mange arbeidsgivere som trenger folk nå, går en ekstra runde og gir sjansen til søkere som ellers ikke ville nådd opp, og at vi kan ha et godt samarbeid i arbeidslivet, også med arbeidsgivere og Nav, for å gi de riktige kvalifikasjonene.

Spørsmål 9

Tobias Drevland Lund (R) [12:39:29]: Mitt spørsmål er, så enkelt og så vanskelig:

«Vil statsråden foreta seg noe for å hindre nedleggelse av hjelpemiddelsentralen i Telemark?»

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:39:42]: Som representanten Drevland Lund er klar over, har det de siste årene pågått en omfattende utredning og beslutning om å samlokalisere de to hjelpemiddelsentralene i Vestfold og Telemark, som nå har lokaler i Sandefjord og i Skien.

Lokalene i Sandefjord og Skien er ikke egnet for det etaten mener er nødvendig for å tilby brukerne gode tjenester og drive en effektiv hjelpemiddelforvaltning. Sentralene har behov for omfattende verksted-, lager- og oppstillingsareal i tillegg til ordinært kontorareal. Det ble besluttet å finne nye lokaler for en samlokalisert hjelpemiddelsentral når leiekontraktene for begge nåværende lokaler går ut i 2023.

Som jeg svarte representanten Bård Hoksrud 6. april, og representanten Tobias Drevland Lund 29. april i år, på

skriftlige spørsmål om dette, er det nå inngått leiekontrakt om et nytt bygg i Larvik-området med innflytting høsten 2023. Beslutningen om dette er, som jeg tidligere har svart representanten, tatt etter en omfattende utrednings- og anskaffelsesprosess, som startet i 2019.

Nav hjelpemidler og tilrettelegging bistår brukere med tilrettelegging og fysiske hjelpemidler. Det er kommunen som i de aller fleste saker kartlegger brukerens behov, og det er et fåtall brukere med hjelpemiddelbehov som trenger å møte til konsultasjon og fysisk utprøving ved en hjelpemiddelsentral.

Brukernes førstelinjetjeneste er kommunen. Har brukeren komplekse behov, håndteres dette som regel av hjelpemiddelsentralens ansatte i samarbeid med kommunens ansatte. Hjelpemiddelsentralen vil ofte i slike saker yte tjenester ute i de kommunene.

Fullmakt til å beslutte organisering og lokalisering av arbeids- og velferdsetaten er lagt til Arbeids- og velferdsdirektoratet etter NAV-loven § 3 annet ledd.

Arbeids- og velferdsetaten er en stor, kompleks og svært desentralisert etat. Derfor la også Stortinget, da NAV-loven ble vedtatt, vekt på at spørsmål om organisering og lokalisering av etatens mange enheter og tjenester må ligge til direktoratet. Det er etaten som har nødvendig faglig kompetanse til å utrede og beslutte hvordan virksomheten kan tilby gode tjenester til brukerne og sørge for god kvalitet og effektiv drift.

Arbeids- og velferdsetaten har besluttet å samlokalisere hjelpemiddelsentralene i Vestfold og Telemark etter en nøye vurdering av ulike hensyn som skal sikre gode tjenester til brukerne og en effektiv forvaltning. Det er nå inngått leiekontrakt som sikrer hensiktsmessige lokaler, og som ivaretar de behov etaten mener er nødvendig for en god hjelpemiddelforvaltning framover. Ansvaret for dette er lagt til arbeids- og velferdsetaten, som har nødvendig kompetanse og faglig innsikt til å utrede og beslutte slike saker.

Tobias Drevland Lund (R) [12:42:37]: Jeg takker for svaret.

På mandag møtte jeg Åsne Steinstad, som levde et helt vanlig liv fram til hun som 26-åring fikk en akutt hjernebetennelse som forandret alt. Hun overlevde sykdommen, men fikk alvorlige hjerneskaner. Åsne bor nå på Tamburlund i Skien og kan verken gå, spise eller snakke. Mor til Åsne kunne fortelle meg om et godt og nært samarbeid med nettopp hjelpemiddelsentralen i Skien, som ligger bare et par kilometer unna. Hun frykter konsekvensene for datteren når planen nå er å legge ned sentralen i Skien og sentralisere den til Larvik. For Åsne og alle de andre telemarkingene som er avhengig av hjelpemiddelsentralen, vil det bety at Telemark som eneste fylke i Norge ikke skal ha en egen hjelpemiddel-

sentral. Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Synes hun dette er greit?

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:43:31]: Jeg er veldig klar over den gode hjelpen som hjelpemiddelsentraler over hele landet tilbyr brukerne. Jeg er veldig glad for at vi har et så godt utbygd hjelpemiddeltilbud til de brukerne som trenger det, nettopp fordi de da får muligheten til å leve et godt liv.

Så er hjelpemiddelforvaltningen også en kompleks logistikkorganisasjon, der effektive innkjøp, god vareflyt og gjenbruk av hjelpemidler er viktig både for god kvalitet og for effektiv drift. Mye utprøving og tilrettelegging skjer ute i kommunene eller hos bruker, men noen brukere vil også, som nevnt bl.a. her, behøve å besøke sentralen. Da er det jo slik at når dette åpner i 2023, vil noen brukere som allerede kanskje har litt lang vei til Skien, også få ekstra reisevei – det er klart. Det viktige, synes jeg, er at hjelpemiddelsentralene fortsetter å ha en sentral rolle i de sakene som krever spesialisert kompetanse.

Tobias Drevland Lund (R) [12:44:48]: Nå er statsråden nettopp inne på det, at for noen vil dette innebære opp mot 40 minutter ekstra reisevei. La meg minne om at reisende fra øvre Telemark allerede i dag må reise opp mot to og en halv time for å komme seg til hjelpemiddelsentralen.

For å sitere statsrådens partifelle, ordfører i Skien, Hedda Foss Five:

«Med nytt vedtak i Vestfold og Telemark fylkes-ting om splitting av fylkeskommunen, så vil den logiske beslutningen da være at denne fusjonen av hjelpemiddelsentralen nå stanses.»

Jeg er helt enig i uttalelsene til ordfører Foss Five. CP-foreningen i Telemark har protestert, Handikapforbundet har protestert, Pensjonistforbundet har protestert, og nærmest et samlet politisk miljø er mot nedleggelsen av sentralen og står bak uttalelsen til ordføreren.

Vil statsråden benytte seg av muligheten hun har som øverste ansvarlig statsråd til å hindre at sentralen legges ned, og sikre en hjelpemiddelsentral for Åsne og resten av Telemarks befolkning også for framtiden?

Statsråd Marte Mjøs Persen [12:45:49]: Jeg tenker at noe av dette inngår også i en litt større debatt, og det handler om faglighet og også muligheten til å ha tillit til de etatene som gjør dette. Arbeids- og velferdsetaten er en stor, kompleks og veldig desentralisert etat. Det er 280 lokale Nav-kontor rundt omkring i landet, og jeg har veldig stor tillit til at de bruker sin faglighet til det beste for brukerne.

NAV-loven § 3 annet ledd sier at etaten skal være til stede der direktoratet selv bestemmer, og det er i proposisjonen til NAV-loven framhevet å gi etaten frihet nett-

opp til å bestemme organiseringen selv, ut fra det den finner formålstjenlig. Det er ikke blitt brukt en instruksjonsmulighet tidligere i tilsvarende lokaliseringsspørsmål eller organisasjonsendringer i etaten.

Spørsmål 10

Fra representanten Tone Wilhelmsen Trøen til helse- og omsorgsministeren:

«I revidert nasjonalbudsjett bevilger ikke regjeringen mer midler for å sikre fastlegeordningen. Det er ingen sammenheng mellom helseministerens løfter om fastlegeordningen, før og rett etter valget, og det hun nå prioriterer. Etter at Solberg-regjeringen la frem sitt budsjett høsten 2021, har utfordringene knyttet til fastlegeordningen forverret seg. Dette understrekes av Helsedirektoratets oppfølgingsrapport om handlingsplanen for allmennlegetjenesten i februar 2022.

Hvordan vil statsråden sikre fastlegeordningen uten å styrke den ytterligere i 2022?»

Spørsmål 11

Fra representanten Erlend Svardal Bøe til helse- og omsorgsministeren:

«Eldreombudet skal fremme eldres interesser og være en pådriver i arbeidet med hvordan vi skal klare å skape et mer aldersvennlig samfunn som i større grad anerkjenner eldre som en verdifull bidragsyter i samfunnet. I forslaget til revidert nasjonalbudsjett vil regjeringen avvikle Eldreombudet slik at landets eldre mister sitt viktigste talerør og sin vaktbikkje.

Mener statsråden avviklingen av Eldreombudet styrker eller svekker arbeidet med å skape et mer aldersvennlig samfunn og ivaretagelsen av eldre sine rettigheter?»

Spørsmål 12

Fra representanten Bård Hoksrud til helse- og omsorgsministeren:

«I Smaalenenes Avis kan man lese at fastlegen i Mysen er forsvunnet. Det betyr at mange pasienter ikke får fornyet resepter eller får den legehjelpen de trenger. Heldigvis er det noen nylig pensjonerte leger som sier de kan jobbe som vikar på dagen for legekontolet til fastlegen er tilbake, men for å få betalt må man ha avtale med Helfo. Ventetiden er lang, og byråkratiet setter en stopper for å tilby rask legehjelp.

Vil statsråden ta initiativ til å få på plass en «fast track»-ordning, slik at folk får den legehjelpen de har krav på?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 13

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:47:27]: Eg har gleda av å stille følgjande spørsmål til næringsministeren – som handlar om næringsretta forskning:

«Korleis er tilfanget av søknader av høg kvalitet frå næringslivet om midlar frå ulike statlege ordningar for næringsretta forskning så langt i 2022 samanlikna med tidlegare år, og korleis vil regjeringa legge til rette for å auke statlege bidrag tilpassa ein eventuell auka pågang?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:47:53]: Det er Forskningsrådet som mottar de aller fleste søknadene om forskningsstøtte fra næringslivet. Innen 9. mars i år hadde Forskningsrådet mottatt 183 søknader om innovasjonsprosjekter fra næringslivet. Sammenlignet med 2021 er det en nedgang på 18 pst., men det er fremdeles høyere enn de tre årene før pandemien.

Det er litt for tidlig å si hvorfor dette endres. Det kan tenkes at det nå er betydelig høyere aktivitet i næringslivet, i bedriftene og i norsk økonomi – at to år med pandemi gjør at en har prioritert og tenkt litt annerledes, og at det nå er fullt fokus på å komme tilbake igjen i ordinær drift. Dette kommer vi til å følge veldig nøye med på, for det er viktig også når det går godt i norsk økonomi – mange bedrifter sliter med å få unna alle oppgavene – at vi fortsatt har langt framme at vi må drive med forskning, utvikling og innovasjon for å styrke konkurransekraften vår over tid. Dette kommer jeg til å følge nøye med på.

Så kan jeg legge til at disse søknadene, 183 stykker fram til 9. mars, nå blir vurdert, både av Forskningsrådet og av ulike paneler som er satt sammen av norske og utenlandske forskere. Det arbeidet er ennå ikke ferdig, og derfor kan vi ikke si noe om kvaliteten på disse søknadene sammenlignet med tidligere år.

I tillegg finansierer SkatteFUNN er stort antall forskningsprosjekter. SkatteFUNN-ordningen, som det er bred enighet om i Stortinget, er en veldig god ordning. Der er fristen 1. september med behandling i innværende år. Selv om bedriftene kan søke hele året, kommer de fleste søknadene kort tid før fristen. Derfor er antall prosjekter som har kommet inn så langt i år, ingen god indikasjon på det totale antallet vi forventer vil komme i 2022, så det kan jeg dessverre ikke si noe mer om på nåværende tidspunkt.

Til slutt kan jeg forsikre representanten om at forskning i næringslivet er høyt prioritert av denne regjeringen, og vi vil komme tilbake til forslag til bevilgninger til

næringsrettet forskning i forbindelse med de årlige budsjettframleggene.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:49:55]: Eg takkar statsråden for svaret. Eg trur vi er einige om at det er gledeleg at det no er eit auka trykk på næringsretta forskning, slik det har vore dei to siste åra.

Dette spørsmålet var førebudd og sendt inn før reviert nasjonalbudsjett kom på torsdag – det kom omtrent samtidig med at spørsmålet vart sendt. Det vi ser der, er at det kjem nokre nye framlegg frå regjeringa som eg ser på som noko urovekkjande. For det første er det foreslått kutt i midlane til næringsretta forskning på både budsjettet til Næringsdepartementet og Landbruksdepartementet. Det er foreslått kutt og utsetjing av eit stort prosjekt som vi veit er viktig for heile forskingsmiljøet i Noreg, Ocean Space Centre, og det er òg varsla ganske dramatiske moglege kutt i Forskningsrådet.

Eg vil gjerne utfordre statsråden: Med det som no kjem av kutt, med også varsel om framtidige kutt i Forskningsrådet, kva kan vi gjere for å unngå at dette får negative konsekvensar for det næringslivet som no er innstilt på auka satsing på forskning, særleg knytt til dei små bedriftene?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:51:01]: Det er viktig at det forskes både i offentlig og i privat sektor. Det har vært høye bevilgninger til forskning, utvikling og innovasjon, og det kommer det til å være også under denne regjeringen. På Nærings- og fiskeridepartementets område bevilges det 2,2 mrd. kr til Forskningsrådet.

Det er riktig at det i RNB er foreslått et mindre kutt på 22,6 mill. kr av et budsjett på 2 200 mill. kr. Det skyldes at regjeringen er opptatt av å begrense oljepengebruken i en tid da det går veldig godt i norsk økonomi. Vi vil ikke bidra til økt press på inflasjon og rente, som vil gå ut over konkurransekraften til norsk næringsliv. Det er en ærlig sak. Men det bevilges mye til forskning.

Når det gjelder Ocean Space Centre, er det ingen tvil om at det prosjektet skal gjennomføres. Det er et meget solid og bra prosjekt som det er bred enighet om at skal bygges, men i en tid da byggekostnader skyter i været, må også statens og fellesskapets midler prioriteres. Derfor har regjeringen sagt at vi trenger noe lenger tid på å realisere dette prosjektet – men at det skal bygges, er det ingen tvil om.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:52:04]: Eg konstaterer at forskning har blitt ein salderingspost når regjeringa no skal gjere innstrammingar i budsjettet. Det synest eg er uheldig og synd.

Det er sagt at dette skal vere ei regjering for vanlege folk. No har ein funne 10 mrd. kr ekstra til landbruket og kutta i forskning, sjølv om det er dobbelt så mange som

jobbar med forskning som med landbruk i dette landet. Forskarar er også vanlege folk, vil i alle fall eg hevde og påstå.

Eg vil til slutt spørje statsråden om kva dette eigentleg betyr for dei ambisjonane som er slått fast i Hurdalsplattforma. Der er det sagt at regjeringa vil leggje fram ein strategi for forskning og utvikling i næringslivet, og at det skal utgjere 2 pst. av BNP innan 2030, at ein skal auke forskingsandelen i departementa, utvide satsinga på framifrå FoU-miljø og etablere nye forskingsmiljø i internasjonal toppklasse knytt til næringsklynger – samtidig som ein no kuttar i forskning.

Står desse ambisjonane fast? Er det eit mål for statsråden å få til denne veksten i åra framover?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:53:05]: Det er ingen tvil om at ambisjonene ligger fast, og at det er et mål å øke bevilgningene til forskning, men de satsingene må vurderes opp mot andre satsinger og det til enhver tid økonomiske handlingsrommet enhver ansvarlig sittende regjering har. Derfor har vi vurdert det sånn vi har vurdert det.

Jeg synes ikke det er grunnlag for å si at en endrer rammevilkårene for forskning vesentlig. Forskningsrådet har årlige bevilgninger på rundt 11 mrd. kr. Økningen i fjor var på nesten 5 pst., dvs. 2 mrd. kr opp, så de beskjedne kuttene som foreslås nå, bør likevel kunne tilsi at en får veldig mye god forskning for de midlene.

Så er det selvfølgelig viktig at midlene brukes bra. Som representanten er kjent med, er det utfordringer i Forskningsrådet knyttet til avsetninger og merforbruk. Det handler ikke om kutt, vi har ikke foreslått kutt der, men dette må ryddes opp i. Det er forskings- og høyere utdanningsministeren i full gang med. Vi må også se på hvordan vi kan mobilisere mer privat forskningsinnsats i næringslivet i årene framover, og der kan vi helt sikkert samarbeide.

Spørsmål 14

Geir Jørgensen (R) [12:54:19]: «Regjeringa har i Hurdalsplattformen gått inn for å øke Norges sjølforsyningsgrad. Økt norsk sjølforsyningsgrad kan i dag best oppnås ved økt planteproduksjon og en overgang fra importavhengig kraftfôr til utmarksbeite og fôr på norske ressurser og areal.

Hvordan vil statsråden gjennom jordbruksoppgjøret stimulere til at vi får opp sjølforsyningsgraden og får produsert mer norsk mat på norske ressurser?»

Statsråd Sandra Borch [12:54:49]: Jordbruksoppgjøret i 2022 landet gledelig nok med en avtale den 16. mai, etter intense, men konstruktive forhandlinger

mellom jordbrukets faglag og staten. Avtalen er inngått i et ekstraordinært år for jordbruket, med en kostnadsvekst som utfordrer produksjonsevnen i jordbruket. Samtidig har krigen i Ukraina, Europas kornkammer, vist hvor viktig det er at alle land tar ansvar for å utnytte potensialet for produksjon av matvarer som befolkningen etterspør.

Avtalen som nå er inngått, gir trygghet for at norske bønder får dekket den ekstraordinære kostnadsveksten og får betydelig løftede inntektsmuligheter allerede fra innværende år. Med det er jordbruksoppgjøret et viktig bidrag for å sikre norsk matforsyning og norsk mat på norske ressurser.

Regjeringen er tydelig på at vi ønsker å drive en politikk som skal bidra til mer norsk matproduksjon og ikke minst også økt selvforsyningsgrad. Vi ønsker et landbruk som er bærekraftig og klimavennlig, og som sikrer god dyrevelferd, mattrygghet og sikker matforsyning. Dette har vi vist gjennom årets jordbruksoppgjør. Et lønnsomt norsk landbruk er et fundament for nasjonal matvareberedskap, og matproduksjonen kan ikke skrus av eller på når behov brått oppstår. Det krever lønnsomhet i næringen over tid, og at vi tar vare på produksjonsgrunnlaget. Da må vi fortsette å utvikle og styrke norsk matproduksjon i hele landet, med de forutsetningene vi har fra sør til nord.

Jordbruksavtalen vi inngikk dagen før grunnlovsdagen, innebærer at kornprisen øker betydelig. Det er viktig for å styrke økonomien i kornproduksjonen, som er vesentlig for den norske selvforsyningen. Videre styrkes produksjonen av sau og ammeku betydelig. Det sikrer at gress- og beiteressurser blir utnyttet til matproduksjon.

Om få dager skal proposisjonen om jordbruksoppgjøret legges fram. Jeg ser fram til Stortingets behandling av det.

Geir Jørgensen (R) [12:56:55]: I Hurdalsplattformen varsler regjeringen en opptrappingsplan for å øke norsk selvforsyning opp til 50 pst. Det er ambisiøse mål som også vi i Rødt deler, men det er en lang vei å gå. I 2021 gikk det med to millioner tonn kraftfôr. Halvparten gikk i drøvtyggere som ku og sau, og resten gikk til svin og kylling. Det er vanskelig å se at årets jordbruksoppgjør i seg selv er med og kan redusere andelen importert kraftfôr, som også er en stor del av de to millioner tonnene, så spørsmålet til statsråden blir: Når kommer opptrappingsplanen som er lovet i Hurdalsplattformen?

Statsråd Sandra Borch [12:57:50]: Noe av det viktigste regjeringen har gjort nå, er å dekke kostnadene som norske matprodusenter har hatt. I tillegg har vi bidratt til at det skal bli lønnsomt å produsere maten vår. Det er viktige overordnede elementer for at vi skal ha matproduksjon i landet.

Så er det helt klart at vi har ambisiøse mål om å øke selvforsyningen. Der vi har et stort potensial, er kanskje særlig innenfor frukt og grønt, og vi har lagt opp til en satsing der i årets jordbruksoppgjør. Vi har også bidratt til å øke tilskuddene til beite, både på innmark og utmark, noe som også er viktige elementer for å få tatt i bruk norske gressressurser i mye større grad enn det som har vært gjort tidligere.

Geir Jørgensen (R) [12:58:43]: Ja, det er forbedringer både på ammeku og på sau og geit i årets jordbruksavtale, men det hjelper lite hvis andelen kraftfôr er like høy. Da nærmer vi oss ikke målene for det som dette spørsmålet handler om, som er selvforsyningsgraden og å få redusert import av kraftfôr. Så jeg må spørre igjen, for jeg fikk ikke svar på mitt forrige spørsmål, som handlet om når opptrappingsplanen for dette som er lovet i Hurdalsplattformen, kommer. Kan statsråden svare på det?

Statsråd Sandra Borch [12:59:27]: Regjeringen har varslet at vi skal legge fram en forpliktende opptrappingsplan som handler om tetting av inntektsgapet mellom bønder og andre grupper. Det handler igjen om lønnsomhet: at de som produserer maten vår, faktisk har den lønnsomheten de fortjener for å produsere den. Det vil vi komme tilbake til når Grytten-utvalget har gjort sin jobb. Det grunnlaget blir framlagt 1. juli i år, og jeg ser fram til at det blir lagt fram.

Men jeg mener at det vi gjør i årets jordbruksoppgjør, er en start på de ambisjonene som regjeringen har, både når det gjelder lønnsomhet for dem som produserer maten, og ikke minst for å stimulere til økt norsk selvforsyning. Da har vi lagt inn grep nå som handler om ulike tilskudd og ikke minst også lagt på satsene på utmarkstilskudd og beitetilskudd. Det er viktige elementer, også for å få utnyttet mer av gress.

Spørsmål 15

Fra representanten Sveinung Stensland til justis- og beredskapsministeren:

«Selv om rusreformen ble nedstemt i 2021, har det skjedd store endringer på feltet. Signaler fra Riksadvokaten og Høyesterett har ført til en usikkerhet i politiet og domstolene om hvordan mindre alvorlige narkotikaker skal håndteres. I politiet er det usikkerhet om hvordan slike saker skal prioriteres, og i domstolene om hvor grensen mellom rusavhengige og andre brukere skal trekkes.

Mener statsråden at rettsstilstanden på området er klar nok, og hvis ikke, hvordan vil statsråden gjøre rettsstilstanden klarere?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 16

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:00:56]: «Det diskuteres i Europa å frikoble gass- og strømprisene. I tillegg stilles det krav om beredskap og høyere fyllingsgrad av gass.

Kan statsråden redegjøre for hva regjeringen mener om forslagene om større frikobling av strøm- og gasspriser som diskuteres i Europa, hva tenker regjeringen om at Europa stiller høyere krav til fyllingsgrad og beredskap på gass, og hvordan kan den tankegangen påvirke kravene vi stiller til norsk vannkraft?»

Statsråd Terje Aasland [13:01:25]: Som representanten og undertegnede har diskutert noen ganger, vet vi at situasjonen i energimarkedene nå er ekstraordinær, både i Norge og i landene rundt oss. Markedet var i 2021 preget av den økonomiske gjenoppbyggingen globalt. Nå er særlig situasjonen i europeisk energiforsyning sterkt preget av konsekvensene av Russlands invasjon i Ukraina. Som en del av den pågående energiomstillingen i Europa har mange EU-land faset ut grunnlast i kraftsystemet, redusert egenproduksjon av gass og ikke inngått langsiktige gasskontrakter med mer stabile priser, slik som eksempelvis asiatiske land har gjort. Storbritannia har bygget ned sin gasslagringskapasitet betydelig. Uten importen av LNG og kull ville det europeiske kraftsystemet hatt store utfordringer de siste månedene.

Rekordhøye priser på råvarer som kull og gass, drevet opp av høy etterspørsel globalt, samt de høye prisene på europeiske CO₂-kvoter har vært sentrale pådrivere for høye strømpriser, som også har slått ut her hjemme. Usikkerheten i markedene som følge av krigen i Ukraina har i tillegg lagt en risikopremie på alle råvarer.

I EU er det nå til behandling et lovforslag fra Europakommisjonen som bl.a. vil pålegge medlemslandene å fylle opp gasslagrene til minst 80 pst. av kapasiteten innen 1. november 2022 og til 90 pst. for de påfølgende årene. Formålet er å trygge gassforsyningen gjennom den kommende vinteren og moderere og dempe svingningene i gassprisene. Jeg tar dette forslaget til etterretning. Om et slikt påbud om fyllingsnivå best og billigst vil bidra til at lagrene fylles tilstrekkelig opp før vinterseongen, er fremdeles ikke gitt. Generelt er det slik at effektive og velfungerende markeder gir aktørene i det europeiske gassmarkedet en egeninteresse av å fylle opp lagrene til riktig tid og til riktig nivå. Historien har vist oss veldig tydelig at velfungerende markeder har gitt gode resultater, med hensyn til både forsyningssikker-

het og å sikre forbrukerne tilgang på sikker og rimelig energi. Markedsintervensjoner bør derfor holdes på et minimum og være tidsavgrenset.

Lovforslaget i EU er et svar på den spesielle situasjonen som er i Europas gassmarked akkurat nå. Begrunnelsen for dette er ikke nødvendigvis direkte overførbar til situasjonen i det norske kraftmarkedet. Samtidig vil jeg understreke at regjeringen følger situasjonen i kraftmarkedet tett. De usikre tidene i energimarkedene får også konsekvenser for kraftmarkedene. I tillegg har vi usikkerhet om tilsiget og temperaturen i tiden framover. Jeg har derfor bedt NVE om å vurdere kraftsituasjonen inn mot og gjennom neste vinter og om det er behov for spesielle tiltak.

Regjeringen har også igangsatt en bred gjennomgang av kraftsituasjonen i 2021 og 2022 for å vurdere årsakene til situasjonen, risikoen for at lignende situasjoner kan oppstå igjen, tiltak som kan redusere sårbarheten for ekstraordinært høye priser for norske forbrukere i årene framover, krav til magasinfylling, osv. Jeg håper gjennomgangen vil bidra til gode og fruktbare debatter i tiden framover, og at vi gjennom det kan ta gjennomtenkte beslutninger.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:04:32]: Jeg takker statsråden for svaret. Det er riktig at vi har diskutert beredskap og fyllingsgrad flere ganger, men vi har også diskutert begrensning av krafteksporten og å få en normalisering av prisene i Norge. Ifølge Reuters ga EUs ledere Portugal og Spania tillatelse sent i mars til å finne mekanismer for å håndtere de skyhøye elektrisitetsprisene hos dem, som nå i stor grad bestemmes av kostbar fossil energi som kull og gass, på tross av at den iberiske halvøya har egne, store mengder med fornybar energi. Den situasjonen minner mistenkelig om Norge. Selve mekanismene, lengden på mekanismene og potensielle begrensninger på krafteksport til resten av Europa forhandles det fremdeles om.

Statsråden bes forklare hvorfor Norge, som ikke er med i EU, ikke er i forhandlinger med EU om enten å frakoble strømprisene fra gass- og kullprisene, begrensning av krafteksporten eller andre tiltak som vil kunne normalisere norske strømpriser.

Statsråd Terje Aasland [13:05:33]: La meg aller først understreke at regjeringen har et veldig tydelig mål om at tilstrekkelige mengder rimelig energi i fortsettelsen skal være et fortrinn i Norge, og det legger vi til rette for, ikke minst gjennom mer utbygging av fornybar energi. Vi har gjenopptatt konsesjonsbehandlingen av vindkraftanlegg til lands. Vi har kommet med en massiv satsing på havvind. Det er absolutt grunnlag nå for å oppgradere og eventuelt utvide vannkraften vår. I tillegg har vi, for å begrense de negative konsekvensene

høy strømpris har for husholdningene, etablert en ordning som reduserer disse.

Jeg tror at den brede gjennomgangen vi har, kan gi svar på en del av de spørsmålene som kommer opp om hvorvidt det er ytterligere tiltak som må gjennomføres, og vi vil også se på løsninger knyttet til om en i større grad må begrense eksporten av vannkraft. Men begrensning av vannkraft handler også om å redusere vår egen fleksibilitet, og sånn sett kan det slå veldig uheldig ut på prisene.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:06:42]: Jeg takker også for det svaret. Vi er enig i at vi ikke skal gjøre forhastede tiltak, men dette har nå vært en vedvarende høy pris i snart trekvart år. Med dagens fyllingsgrad og eksportregime på kraftutvekslingen ligger jo alt an til at vi vil ha vedvarende høye priser i tiden framover også, spesielt nå når Europa og EU skal fase ut russisk gass.

Statsråden bes avklare hva han tror om strømprisene framover. Vil strømprisene nå til vinteren holde seg høye? Kan vi risikere kraftrasjonering? Vi har vært inne på det spørsmålet tidligere når det gjelder NVE og magasinfyllingsgrad. Er det tatt i betraktning at prisene skal normaliseres, eller har man nå bare avfunnet seg med at priser på 1–4 kr per kWh er den nye normalen?

Statsråd Terje Aasland [13:07:35]: Vårt mål er at det vi har vært vitne til i vinter, ikke skal bli den nye normalen. Derfor har vi også satt i gang en rekke tiltak for å få mer kraft inn i det norske kraftsystemet, og det håper jeg representanten og Fremskrittspartiet også støtter oss i. Det er viktig at vi lykkes med det, for alle regneeksempler viser at jo mer tilstrekkelig kraft vi klarer å skaffe, desto lavere blir prisen. I tillegg er det viktig å satse på enøktiltak, sånn at vi får opp energieffektiviteten. Vi sparer også strøm på det som en prisdempende faktor oppe i det hele.

Jeg tror det er klokt, som også representanten er innom, at vi nå ikke tar forhastede beslutninger og konklusjoner i en svært krevende situasjon, en situasjon som ikke – skal vi si – kjennetegner den normale kraftleveransen i Norge, for vi har i løpet av de siste ti årene, fra 2010 til 2020, hatt Europas laveste strømpriser. Jeg håper at vi kan ha det som et konkurransefortrinn i fortsettelsen også, og da er det viktig at vi tar gjennomtenkte beslutninger etter de utredningene som nå er i gang, også som grunnlag for den gode energidebatten.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 2.

Spørsmål 2

Bjørnar Moxnes (R) [13:09:04]: «I Prop. 90 S (2021–2022) Samtykke til inngåelse av tilleggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid fremgår det at USA kun vil forpliktes til å følge Norges regelverk og folkerettslige forpliktelser i Norge dersom det er forenlig med USAs tjenstlige behov. I innspill til Stortinget påpeker ICJ-Norge at informasjonen om myndighetsoverføring til USA i Prop. 90 S er «mangelfull og noe tilslørende».

Hva er de juridiske vurderingene om suverenitetsavståelsen i avtalen fra Justis- og beredskapsdepartementet og fra Utenriksdepartementets lovavdeling?»

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [13:09:46]: Spørsmålet om myndighetsoverføring er grundig vurdert av Utenriksdepartementets rettsavdeling i samråd med Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling. Deres omforente vurdering, slik den framgår i proposisjonen, er at den samlede myndighetsoverføringen i avtalen ikke går utover det som er å forstå som lite inngripende i henhold til Stortingets og Høyesteretts praksis. Avtalen kan derfor inngås ved Stortingets samtykke etter prosedyren i Grunnloven § 26 annet ledd.

Bjørnar Moxnes (R) [13:10:36]: Avtalen gir amerikanske styrker myndighet til å bruke fysisk makt til beskyttelse av seg selv. I proposisjonen står det at denne overføringen av myndighet til USA er lite inngripende, bl.a. fordi folk ikke kan komme inn i de basene som USA bruker, men kan USA bruke fysisk makt rundt sine fartøyer og sitt personell når de befinner seg utenfor disse omforente områdene eller basene, om du vil?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [13:11:06]: Det er ikke riktig, som representanten Moxnes anfører, at USA bare er forpliktet til å følge norsk rett og folkerettslige forpliktelser så lenge dette er forenlig med USAs tjenstlige behov. USA har i forhandlingene tatt til orde for at det etter SDCA, Supplementary Defense Cooperation Agreement, kun gjelder en plikt til å etterleve norsk rett og folkerettslige forpliktelser der det er forenlig med USAs operative, militære behov. Fra norsk side har det blitt helt klart at norske myndigheter vil forholde seg til det som tydelig framgår i avtalens tekst – og dette er viktig – nemlig at alle aktiviteter i henhold til avtalen skal utføres med full respekt for norsk suverenitet, norske regler og folkerettslige forpliktelser.

Bjørnar Moxnes (R) [13:12:01]: Og da så fremt det er forenlig med USAs tjenstlige behov. Men spørsmålet mitt dreide seg i grunnen om overføring av makt og myndighet til USA på norsk jord, og at dette var såkalt lite inngripende: Kan USA bruke fysisk makt rundt sine

fartøyer og sitt personell når de befinner seg utenfor basene eller de omforente områdene, som det kalles?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [13:12:33]: Avtalen må på dette punktet ses i sammenheng med 70 års tillitsbasert samarbeid, hvor Norge og USA har tradisjon for å enes om adekvate rammer for amerikansk aktivitet i Norge. Den myndighetsoverføringen som SDCA forutsetter, er både saklig og geografisk svært begrenset. Myndighet til å treffe sikkerhetstiltak gjelder innenfor militære deler av omforente områder. Dette er bevoktede områder hvor allmennheten ikke har tilgang. Samlet sett vil myndighetsoverføringen derfor ha en helt begrenset innvirkning på det norske samfunnet og den generelle befolkningen i Norge. I tillegg kommer at den begrensede myndighetsoverføringen som avtalen forutsetter, er nødvendiggjort av grunnleggende norske sikkerhetspolitiske interesser.

Presidenten: Vi går da til spørsmål 3.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ingjerd Schou til utviklingsministeren, vil bli besvart av utenriksministeren på vegne av utviklingsministeren, som er bortreist.

Ingjerd Schou (H) [13:13:49]: Takk til utenriksministeren, som stiller for å besvare spørsmålet: «I revidert nasjonalbudsjett reduserer regjeringen bevilningene under kap. 160 Helse med samlet over 600 mill. kr, blant annet et kutt i bevilgningen til Verdens helseorganisasjon (WHO) på 118 mill. kr.

Hvordan vurderer statsråden at dette kan påvirke verdenssamfunnets evne til å bekjempe den stadig pågående covid-19-pandemien?»

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [13:14:22]: I situasjoner med økte flyktningtilstrømminger har skiftende regjeringer benyttet bistandsbudsjettet til å finansiere flyktningutgifter i Norge. Dette skjedde senest i 2015–2016.

Global helse er til tross for omprioriteringene i revidert en veldig viktig del av regjeringas plattform. Hurdalsplattformen understreker bl.a. at regjeringa skal være en aktiv pådriver for rettferdig globalt samarbeid om pandemihåndtering, helseberedskap og bekjempelse av smittsomme sykdommer.

Regjeringa mener at omdisponeringen i revidert nasjonalbudsjett er nødvendig for å skape tilstrekkelig rom i budsjettet for tiltak relatert til krisen i Ukraina. Norge skal være et godt vertskap for de flyktningene som nå kommer som følge av krigen i Ukraina.

Reduksjonene i kap. 160 rammer imidlertid ikke direkte tiltak mot covid-19. Jeg vil minne om at regjeringa i nysalderingen for 2021-budsjettet la inn en tilleggsbevilling på 2 mrd. kr til bekjempelse av covid-19, hvorav 70 mill. kr gikk til Verdens helseorganisasjon som del av Norges bidrag til ACT-A. Dette er penger som gikk på fjorårets budsjett, men som går til innsats mot pandemien i år. Verdens helseorganisasjon mottar også midler over humanitære budsjetter.

Ingjerd Schou (H) [13:15:49]: Situasjonen krever helt klart omprioriteringer. Det samme gjorde Solberg-regjeringen under flyktningkrisen i 2015. Vi måtte også redusere deler av utviklingshjelpen, men skjermet i størst mulig grad innsatsen for utdanning til barn og unge, helse, humanitær bistand og innsats i sårbare land. Dette var før pandemien. I dag er situasjonen enda mer dramatisk og skjerming av helseområdet enda viktigere. Som følge av pandemien vil innsats for andre viktige helseområder bli forskjøvet, slik som ikke-smittsomme sykdommer og antibiotikaresistens. Hvordan mener utenriksministeren at det store kuttet står seg i møtet med disse globale utfordringene?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [13:16:35]: Den historiefortellingen mangler faktagrunnlag. Det var store kutt på Solberg-regjeringas forslag til budsjett under den forrige flyktningkrisen. Det var forslag på 225 mill. kr i kutt på UNDP, 50 mill. kr i kutt på FNs befolkningsfond, 45 mill. kr i kutt på UNICEF – og også på annet FN-arbeid, bl.a. på UNAIDS. Så det stemmer faktisk ikke, det som representanten nå står her og sier.

Jeg mener at vi har gjort veldig mye i bekjempelse av pandemien, og det kommer ikke til å bli begrenset av dette forslaget til revidert nasjonalbudsjett. Til sammen har Norge bidratt med 6,5 mrd. kr bare til ACT-A. Utover dette har Norge også bidratt ressursmessig med tiltak som både direkte og indirekte er en del av kampen mot covid-19, bl.a. gjennom Norfund, Verdensbanken og de andre utviklingsbankene, og humanitære penger.

Ingjerd Schou (H) [13:17:42]: Det høres ut som utenriksministeren har lært seg en lekse som jeg nok tror ikke vil stå seg i møte med historien, ved ettersyn.

Helse berører flere viktige felt, slik som kvinners reproduktive helse. Kuttforslaget fra regjeringen kansellerer i praksis økte bidrag til nye satsingsområder. Et av disse satsingsområdene var arbeid for kvinners reproduktive helse og jenters helse. Tidligere har utenriksministeren vært svært kritisk til å nedprioritere dette området. Et mindre kutt på 33 mill. kr til kvinner og likestilling i 2017 ble av utenriksministeren, som da var leder av utenrikskomiteen, omtalt som «det er ikke det engasjementet som det burde være» for disse spørsmålene. Mener hun at regjeringens engasjement nå er som det skal være?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [13:18:40]: Jeg har ikke lært meg en lekse – jeg har sittet på Stortinget og jobbet med dette feltet i snart ti år nå. Det jeg sier, er basert på hva den forrige regjeringa gjorde, og hva vi nå gjør. Det som er på det rene, er at når det gjelder arbeid med reproduktiv helse, lovte den forrige regjeringa veldig mye som den ikke klarte å gjennomføre. Vi har bidratt til en styrking av disse områdene som jeg er stolt av, etter at den forrige regjeringa la alt ansvaret for dette arbeidet over på den regjeringa som sitter nå. Her har vi tatt igjen for veldig mye av de unnlattelsessyndene som kom forrige gang, da Solberg-regjeringa satt i posisjon.

Presidenten: Sak nr. 2, Ordinær spørretime, er da ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [13:19:29]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.20.

